

برنامه کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان

مقدمه:

کم کاری مادرزادی تیروئید یکی از علل مهم قابل پیشگیری عقب افتادگی ذهني در نوزادان است. محور هیپوتالاموس- هیپوفیز-تیروئید در اواسط دوران زندگی جنینی شروع به فعالیت کرده و تا زمان تولد ترم تکامل می یابد. در صورت وجود کم کاری تیروئید در جنین، اختلالاتی در ارگانهای مهم از جمله سیستم عصبی مرکزی و اسکلتی ایجاد می شود. اما اغلب نوزادان در بدو تولد کاملاً طبیعی بنظر می رسند. اطلاعات علمی جدید نشان می دهد که حدود ۱/۳ تیروکسین (T₄) مادری از طریق بند ناف به جنین انتقال یافته و از بروز علائم بالینی بارز بیماری در جنین جلوگیری می کند.

تا قبل از شروع برنامه های غربالگری، تشخیص زود هنگام بیماری بدلیل کم و غیر اختصاصی بودن علائم و نشانه های در روزهای اول زندگی معمولاً با تأخیر صورت می گیرد و این موضوع با از دست دادن ضریب هوشی به درجات مختلف در مبتلایان همراه می باشد.

اولین برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید در جمعیت بزرگ درسال ۱۹۷۴ در Quebec کانادا و پیتزبورگ انجام شد. تا سال ۱۹۹۹ میلادی، برنامه های غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان بیش از ۱۵۰ میلیون نوزاد را مورد آزمون قرار داده اند و حدود ۴۲۰۰۰ نوزاد هیپوتیروئید شناسایی شده است. در حال حاضر تقریباً تمامی کشورهای صنعتی و بسیاری از کشورهای در حال توسعه جهان برنامه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان را بطور سیستمیک انجام می دهند.

انجام غربالگری نوزادان در هر جامعه ای، علاوه بر شناسایی زودرس نوزادان مبتلا کم کاری و درمان سریع و جلوگیری از بروز عوارض و کاهش آلام خانواده ها، موجب بدست آوردن اطلاعات مهمی در زمینه های اپیدمیولوژی و فیزیوپاتولوژی این بیماری در آن جامعه می شود.

غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید اولین بار در سال ۱۳۶۶ توسط دکتر عزیزی و همکاران به اجرا در آمد که بدلیل کمبود ید در کشور و میزان بالای هیپرتیروتریپینمی و فراخوان نوزادان، پس از دو سال متوقف شد. مطالعه دیگری هم توسط دکترها کرمی زاده و امیرحکیمی در استان فارس در آغاز برنامه یدرسانی انجام و میزان بروز بیماری ۱ در هر ۱۴۳۳ تولد زنده برآورد شد. دکتر امینی و همکاران در اصفهان نیز در این زمینه تحقیقات مشابه انجام دادند.

با گذشت يك دهه از اولین برنامه غربالگری در کشور و ید رسانی عمومی از سال ۱۳۷۳ ، انتظار میرفت تا غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید با میزان فراخوان قابل قبولی روبرو و اجرای آن عملی باشد. بدین ترتیب، برنامه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان

مجدداً از سال ۱۳۷۶ آغاز و گزارشات آن حاکی از میزان فراخوان قابل قبول و قابلیت اجرای آن در هردو نظام مراقبت های اولیه بهداشتی و خارج از آن بود

با توجه به پژوهشهای انجام شده در اصفهان، تهران و شیراز، میانگین بروز کم کاری مادرزادی تیروئید در کشور ۱/۱۰۰۰ تخمین زده شد.

شیوع بالای بیماری در کشور و عوارض جبران ناپذیر مغزی بیماری در صورت عدم تشخیص و درمان بموقع که جز با غربالگری بیماری قابل پیشگیری نمی باشد، مسئولین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را برآن داشت تا برنامه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان را در سطح ملی برنامه ریزی نمایند. پیشرفت های علم پزشکی و بویژه علم ژنتیک در سال های اخیر، امکانات متعددی را در زمینه شناسایی علل و مداخله های بموقع جهت پیشگیری از عوارض مختلف بیماری های غیرواگیر بویژه بیماری های غدد و متابولیک در نوزادان بوجود آورده است. در سال های اخیر نیز، مداخله در هر سه سطح پیشگیری (اولیه، ثانویه و ثالثیه) از بیماری های غیرواگیر جزو اولویت های بهداشتی کشور قرار گرفته است. بدین ترتیب، امید آن می رود که با انجام این برنامه غربالگری در کشور، زیرساخت مناسبی جهت بررسی، شناسایی و درمان هیپوتیروئیدی نوزادان و بدنبال آن برای سایر بیماریهای متابولیک نوزادان ایجاد گردد.

علت پیشگیری و غربالگری هیپوتیروئیدی در نوزادان:

۱. قبل از دوران غربالگری سیستماتیک، شیوع هیپوتیروئیدی دائمی نوزادان که براساس یافته های بالینی کشف می شدند از ۱ مورد در هر ۵۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ تولد متغیر بود. بعد از شروع غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان مشخص گردید که میزان بروز بیماری ۱ در ۴۰۰۰-۳۰۰۰ تولد است که حاکی از میزان بروز بالای بیماری در جهان می باشد.

۲. به دلیل کم و غیر اختصاصی بودن علائم و نشانه های هیپوتیروئیدی نوزادان در اوایل دوران شیرخوارگی و نوزادی، در اغلب موارد تشخیص بیماری با تأخیر صورت می گیرد.

۳. شناسایی و درمان با تأخیر بیماری با عوارض جبران ناپذیر مغزی بویژه کاهش ضریب هوشی در مبتلایان همراه است.

۴. در صورت شناسایی و درمان بموقع بیماری، که در برنامه های غربالگری کاملاً ممکن بوده است، از عوارض بیماری پیشگیری بعمل می آید.

۵. آزمون های غربالگری در دسترس می باشند و از حساسیت و اختصاصیت بالایی برخوردار هستند.
۶. در مان بیماری براحتی امکان پذیر است و نیاز به اقدامات بیمارستانی و پر هزینه ندارد. درمان هیپوتیروئیدی نوزادان در صورتی که بموقع آغاز شود کاملاً موثر است.
۷. کلیه مطالعات انجام شده در جهان نشان می دهند که غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید، ایمن، موثر، و سودمند است. نسبت هزینه به سود این برنامه از ۷ تا ۱۱ به ۱ در جهان و در مطالعه کشوری ۷/۸ به ۱ گزارش شده است.

اهمیت موضوع:

اپیدمیولوژی هیپوتیروئیدی نوزادان در جهان

- بطور کلی، میزان بروز بیماری در جهان ۱ در هر ۴۰۰۰-۳۰۰۰ تولد زنده برآورد شده است. در اروپا نیز میانگین میزان بروز بیماری ۱ در ۳۸۰۱ تولد بوده است. جدول ۱- میزان بروز گزارش شده از کشورهای مختلف را نشان می دهد که در مقایسه با بروز تخمینی در ایران بسیار متفاوت بنظر می رسد. بطورکلی، این میزان در آسیایی در مقایسه با کشورهای آمریکایی و اروپایی بیشتر است که نشان می دهد تفاوتی خاصی بین کشورهای آسیایی و غیر آسیایی وجود دارد. از این جمله می توان از:
۱. وجود هم خونی (Consanguinity) بیشتر که در افراد یک قوم یا نژاد خاص می تواند وجود داشته باشد.
 ۲. احتمال وجود کمبود ید در منطقه که میتواند ایجاد کم کاری تیروئید بخصوص نوع گذرای آن نماید.
 ۳. احتمالاً" تغییرات خاص ژنتیکی که در افراد ساکن آسیا وجود دارد.

هزینه های اقتصادی

غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان یکی از برنامه های طب پیشگیری است که نسبت سود به هزینه در آن مثبت می باشد. اکثر نسبت های محاسبه شده سود به هزینه بر اساس بار مالی وارده بر جامعه جهت مراقبت از کودکان عقب مانده ذهنی برآورد شده اند. با اینکه در تمامی این مطالعات فواید غیرقابل اندازه گیری (Non-measurable)، کیفیت بهتر زندگی در کودک شناسایی و درمان شده و اثر مثبت آن بر ابعاد مختلف زندگی خانواده در نظر گرفته نشده است، با این وجود همگی آن ها نشان داده اند که با انجام غربالگری از هدر رفتن مقادیر هنگفتی از ذخائر ارزی جلوگیری بعمل خواهد

آمد. برآورد هزینه در برنامه های غربالگری مشابه یکدیگر و تقریباً بین ۰/۷۰ تا ۱/۶۰ دلار به ازای غربالگری هر نوزاد می باشد. با در نظر گرفتن متوسط ۱/۲۵ دلار برای هر نوزاد و میزان بروز هیپوتیروئیدی نوزادان برابر با ۱ در هر ۴۰۰۰ تولد، هزینه شناسایی هر نوزاد هیپوتیروئید ۵۰۰۰ دلار می باشد. در سال ۱۹۷۷، دیوان محاسبات فدرال ایالات متحده آمریکا (Federal General Accounting Office) هزینه مراقبت های پزشکی و موسساتی یک نوزاد هیپوتیروئید درمان نشده را در طول عمر وی برابر با ۳۳۰.۰۰۰ دلار برآورد نموده است. بر طبق گزارش دفتر بررسی فناوری ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۸ به ازاء هر نوزاد هیپوتیروئید شناسایی شده ۹۳.۰۰۰ دلار ارز ذخیره خواهد شد و گزارش سال ۱۹۹۵ همین دفتر نشان داده است که نسبت سود به هزینه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان در مقایسه با عدم انجام آن ۱۰ به ۱ می باشد. هزینه متوسط برای تعدادی از مراحل اجرایی برنامه های غربالگری در ایالات متحده با مقادیر جمع آوری نمونه برابر با ۶ دلار، انجام هر آزمون آزمایشگاهی برابر با ۱/۵ دلار و غربالگری هر نمونه بین ۸-۴ دلار در نظر گرفته شده است. مقادیر مذکور برای هر برنامه غربالگری می تواند متفاوت و در برخی کشورهای در حال توسعه کمتر از هزینه های اشاره شده باشد. نسبت سود به هزینه در برخی مطالعات دیگر در کشورهای توسعه یافته از ۷ تا ۱۱ به ۱ متفاوت بوده است.

بر اساس گزارش حاصله از کشور برزیل در ارتباط با برنامه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان در کشورهای در حال توسعه، حتی جوامعی که سوء تغذیه و بیماری های عفونی علل عمده موربیدی و مرگ و میر می باشند، هزینه غربالگری نوزادان در عمل تفاوت معنی داری با سایر هزینه های بهداشتی نداشته است و شاخص های پیشگیری از عوارض جانبی آن براحتی قابل دستیابی است. لازم به یادآوری است که نتایج آزمونهای روان سنجی (Psychometric) نشان داده است که ضریب هوشی نوزادان هیپوتیروئید بموقع درمان شده مشابه جمعیت نرمال بوده است.

برآورد تخمین زده شده توسط دفتر غیرواگیر مرکز مدیریت بیماری ها و گروه غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی برای نسبت سود به هزینه در اجرای ۲۰ ساله طرح غربالگری کم کاری تیروئید نوزادان مشابه با مطالعات غربی و حدود ۷/۸ به ۱ بوده است.

جدول ۱: میزان بروز هیپوتیروئیدی نوزادان در کشورهای مختلف جهان

نام کشور	بروز	نام	بروز	نام کشور	بروز	نام	بروز
----------	------	-----	------	----------	------	-----	------

بیماری	کشور	بیماری	کشور	بیماری	کشور	بیماری	کشور
	آمریکا		اقیانوسیه		آفریقا		اروپا
م.ا عربی	/۱۵۶۸	آلمان	/۴۰۰۰	اتیوپی*	استرالیا	/۳۳۳۱	آرژانتین
رژیم اشغالگر	/۳۱۵۲	اتریش	/۴۷۲۴		استرالیا-ویکتوریا	/۳۵۴۱	م.ا. آمریکا
تایلند	/۳۰۰۰	اسپانیا	/۳۲۱۶		زلاندنو	/۴۴۹۶	برزیل
تایوان	/۵۷۸۸	استونی	/۲۳۰۰				شیلی
ترکیه	/۲۹۴۳	اسلوانی	/۶۸۷۴				کاستاریکا
چین	/۳۲۰۰	ایتالیا	/۳۱۰۰				کانادا
ژاپن	/۵۹۰۰	بریتانیا	/۳۳۹۸				کلمبیا
سنگاپور	/۳۰۰۰	بلژیک	/۳۷۵۰				کوبا
عربستان	/۴۰۰۰	پرتغال	/۳۱۳۹				مکزیک
عمان	/۲۲۰۰	چکسلواکی	/۶۰۳۷				
قبرس	/۲۱۰۰	دانمارک	/۳۷۷۷				
کره جنوبی	/۳۹۰۰	سوئیس	/۴۰۰۰				
کویت	/۳۴۷۶	فرانسه	/۴۱۳۲				
هنگ کنگ	/۳۳۰۰	لهستان	۱/۸۰۰				
مالزی	/۳۰۰۰	لیتوانی	/۶۴۵۰				
		مجارستان	/۵۴۱۰				
		نروژ	/۳۰۶۹				
		ویلز (UK)	/۳۲۷۹				
		هلند	/۳۷۲۳				
		یونان	/۳۳۱۴				

* در مطالعه ای که در اتیوپی انجام شد، طی برنامه غربالگری پایلوت، ۳/۶٪ هیپوتیروئیدی گذرا دیده شد، اما هیچ موردی از هیپوتیروئیدی پایدار تشخیص داده نشد. مطالعات متعدد در قاره آفریقا نشان می دهد که در اغلب کشورها کمبود ید و کریتینینسم شیوع بالایی دارد، که می تواند حاکی از شیوع بالای کم کاری مادرزادی در این قاره باشد.

اقدامات انجام شده برای حل مشکل کم کاری مادرزادی تیروئید
عملکرد سازمان جهانی بهداشت

در سال ۱۹۹۱ سازمان جهانی بهداشت اقدام به انتشار کتابچه ای نمود که هدف آن ارائه دستورالعمل کلی برای اجرای برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید بویژه در کشورهای در حال توسعه بود. در این دستورالعمل علاوه بر ارائه اصول کلی اجرای یک برنامه عملی غربالگری نوزادان بویژه به این موضوع اشاره شده است که هر برنامه می بایست بر اساس شرایط خاص آن منطقه طراحی گردد و پیروی از یک الگوی ثابت که در بسیاری از کشورهای توسعه یافته بکار برده می شود نه تنها نیاز نیست بلکه عدم توجه به شرایط محلی منطقه و طراحی نامتناسب با امکانات موجود می تواند با چالش های بزرگی همراه باشد. برنامه های غربالگری در کشورهای مختلف می تواند بر اساس علل زیر متفاوت باشد:

- محل نمونه گیری (بند ناف یا کاپیلری پاشنه پا)
- زمان نمونه گیری (بدو تولد، ۳-۵ روز بعد از تولد و یا کمی دیرتر)
- نوع آزمون اولیه (T₄, TSH و با هردو)
- ویژگی های فراخوان مثل Cut off point، دقت و حساسیت آزمون اولیه و

...

عملکرد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جمهوری اسلامی

وزارت بهداشت با حمایت مالی پروژه های پژوهشی در چند دانشگاه علوم پزشکی، زمینه علمی لازم برای طراحی و اجرای برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید را در کل کشور فراهم نمود. سپس اداره غدد و متابولیک، با استفاده از اطلاعات بدست آمده و امکانات موجود در مملکت مبادرت به طراحی پیش نویس اولیه برنامه غربالگری کم کاری تیروئید نمود. پس از آن طی نشستهای متعدد علمی، برنامه کشوری به تدوین نهائی رسید و به صورت پایلوت در استانهای اصفهان، بوشهر، تهران و شیراز به اجرا درآمد.

در تیر ماه ۱۳۸۴، نتایج پایلوت جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مرداد ۱۳۸۴، برنامه کشوری مورد بازنگری قرار گرفته و در پاییز ۱۳۸۴ در کل کشور اجرا شد.

مقایسه دو محل نمونه گیری خون برای غربالگری بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید

متغیر	باشنه پا	بند ناف
زمان	۳-۵ روز اول تولد	در بدو تولد
عوارض تکنیکی	احتمال بسیار نادر پریوستیت و سلولیت	ندارد
هزینه آزمایش	هزینه لانسیت و پنجه الکل	هزینه سرنگ، نیدل، لوله آزمایش
میزان فراخوان	۲/۱۰۰۰	۶/۱۰۰۰ (سه برابر بیشتر انجام آزمایشات تایید و هزینه های مربوط به آن و همچنین افزایش هزینه فراخوان مثل هزینه های پرسنلی و تلفن ، نامه یا پست)
Coverage Trend Estimation		
متغیر	باشنه پا	بند ناف
بر اساس محل زایمان: زایمان خارج از بیمارستان (%۱۵) زایمان در بیمارستان (%۸۵)	ممکن تابع نظام ثبت و صدور شناسنامه	غیر ممکن %۱۰۰
بر اساس محل سکونت شهر روستا	تابع نظام ثبت و صدور شناسنامه سریع و کامل	%۱۰۰ %۵۰
ادغام با سایر برنامه	قابل ادغام با برنامه مراقبت کودک سالم	غیر قابل ادغام
ادغام با سایر برنامه های غربالگری G۶PD و PKU	امکان پذیر با هزینه کمتر	غیر ممکن

نتیجه گیری مقایسه دو روش نمونه گیری:

نمونه گیری از پاشنه پا می تواند احتمال پوشش قابل قبول برنامه را کم کند، که رفع این مشکل نیاز به اندیشیدن تدابیر خاص و احتمالاً "وضع قوانین دارد".

عوارض تکنیکی در دو روش تفاوت زیادی ندارد. هزینه آزمایش در روش استفاده از خون بند ناف بطور معنی داری بیشتر از روش استفاده از خون پاشنه پا است. روش استفاده از خون بند ناف قابل ادغام در برنامه های مراقبت و غربالگری دیگر نیست. بنظر می رسد که اگر با اتخاذ سیاستهایی بتوان سطح پوشش را افزایش داد، استفاده از روش نمونه گیری از پاشنه پا مناسب تر است.

پروتکل اجرایی

برنامه کشوری غربالگری کم کاری تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان

هدف اصلی برنامه

اهداف اختصاصی و استراتژیها

فعاليتها

متغیرها

تشکيلات و روند اجرائی برای کنترل و مراقبت بیماری کم کاری مادرزادی

تیروئید

فلوجارت اجرائی

سطوح کنترل و مراقبت .CH: جريان, مکان, وظائف, حداقل استاندارد

مراقبت بهداشتی-درمانی کم کاری مادرزادی تیروئید در هر سطح

وظایف

انتظار از مسئولین

وظایف مسئولین اجرائی

نقاط قوت طرح کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش

گذرای TSH در نوزادان

نقاط ضعف طرح کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش

گذرای TSH در نوزادان

شاخصهای ارزشیابی

تحقیقات

هدف اصلی برنامه:

شناسایی و کنترل نوزادان مبتلا به کم کاری مادرزادی تیروئید (CH),

درمان و پیشگیری از عوارض آن

اهداف ویژه:

- غربالگری نوزادان در بدو تولد جهت تشخیص بیماری CH

- شناسایی نوزادان مبتلا به بیماری CH در اوایل تولد
- کنترل و درمان نوزادان مبتلا به بیماری CH
- شناسایی نوزادان مبتلا به افزایش گذرای TSH در اوایل تولد
- کنترل و درمان نوزادان مبتلا به افزایش گذرای TSH در صورت نیاز به درمان
- پیشگیری از عقب افتادگی ذهنی و دیگر عوارض CH با درمان و کنترل دارویی
- ایجاد بستری مناسب برای غربالگری دیگر بیماریهای متابولیک نوزادی مثل PKU و G1PD

استراتژیها :

۱. آموزش و اطلاع رسانی عمومی
۲. غربالگری کلیه متولدین زنده
۳. درمان سریع و مناسب بیماران شناسایی شده بمنظورکنترل بیماری و جلوگیری از بروز عوارض
۴. پیگیری و مراقبت مستمر از بیماران طبق دستورالعمل
۵. افزایش آگاهی و درک از بیماری و عوارض آن و نحوه کنترل بیماری، درمان و پیشگیری از عوارض در خانواده نوزادان بیمار و کارکنان بهداشتی و درمانی
۶. بهبود نظام اطلاعات و گزارش دهی بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۷. تشکیل بانک اطلاعاتی بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۸. کمک به تامین حداقل استاندارد بهداشتی- درمانی مراقبت از بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و عوارض آن
۹. کمک به توسعه آزمایشگاههای فرانس برای کنترل کیفی آزمایشهای مربوط به بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۱۰. کمک به تهیه و بهبود استاندارد و تجهیزات آزمایشگاهی مورد نیاز در مراکز بهداشتی - درمانی
۱۱. پشتیبانی از تحقیقات کاربردی در زمینه بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۱۲. جلب حمایت سیاستگذاران و منابع مالی
۱۳. جلب حمایت بیمه ها جهت پوشش آزمایش غربالگری
۱۴. جلب مشارکت جامعه

۱۵. تقویت هماهنگی های بین بخشی (پست، سازمان ثبت احوال، صدا و سیما، رسانه های مکتوب، راه آهن، ترمینالهای مسافربری، هواپیمایی، و...)

بازده نهائی برنامه:

۱۶. کاهش هزینه های اقتصادی ناشی از بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و عوارض آن

۱۷. کاهش ناتوانیهای حاصل از بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و عوارض آن

۱۸. ارتقا کیفیت زندگی بیماران و خانواده آنها

۱۹. ارتقا میانگین ضریب هوشی افراد جامعه از طریق جلوگیری از کاهش ضریب هوشی افراد مبتلا

فعالیت ها:

فعالیت	مسئولیت
۱- آموزش (طبق دستورالعمل آموزشی)	کلیه سطوح اجرائی
۲- شناسایی زنان باردار	بهورز خانه بهداشت، کاردان پایگاه بهداشتی با کمک رابطین بهداشتی در مراکز بهداشتی درمانی شهری
۳- غربالگری نوزادان	بهورز خانه بهداشت، کاردان

پایگاه بهداشتی با کمک رابطین بهداشتی در مراکز بهداشتی درمانی شهری، آزمایشگاه شهرستان، آزمایشگاه فرانس	
پزشک عمومی، متخصصین کودکان و غدد	۴- بیمار یابی
متخصصین غدد و کودکان و پزشکان عمومی	۵- درمان بوقع و تصحیح، و کنترل مطلوب متابولیکی بیماران مبتلا به بیماری CH
بهورز خانه بهداشت، کاردان پایگاه بهداشتی، کاردان مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی پزشکان عمومی و متخصصین غدد و کودکان	۶- پیگیری و مراقبت بیماران CH
پزشکان عمومی، متخصصین غدد و کودکان و متخصصین مشاور	۷- غربالگری و جستجوی زودرس عوارض بیماری CH
متخصصین غدد و کودکان و متخصصین مشاور	۸- درمان مناسب و درست عوارض قابل درمان
پزشکان عمومی، متخصصین غدد و کودکان و متخصصین مشاور	۹- کنترل و پیگیری عوارض
سازمان بهزیستی و وزارت آموزش و پرورش (کودکان استثنائی)، کمیته امداد امام	۱۰- مددکاری و ارائه خدمات کمکی
مرکز مدیریت بیماریها	۱۱- تشکیل کمیته کشوری بیماری CH و جلسات مستمر
ریاست دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی	۱۲- تشکیل کمیته علمی- مشورتی استانی و جلسات مستمر
ریاست شبکه بهداشت و درمان شهرستان	۱۲- تشکیل کمیته علمی- مشورتی شهر ستانی در جلسات مستمر
مرکز مدیریت بیماریها	۱۳- تشکیل بانک اطلاعاتی در مرکز مدیریت بیماریها
مرکز مدیریت بیماریها، کمیته کشوری بیماری CH، دفتر سلامت خانواده و جمعیت	۱۴- تهیه متون آموزشی، دستورالعملها، وظائف و فرمهای لازم برای سطوح مختلف
آزمایشگاه فرانس و مرکز مدیریت بیماریها	۱۵- تعیین استانداردهای آزمایشگاه غربالگری
آزمایشگاه فرانس	۱۶- تضمین کیفیت انجام آزمایش

متغیرها :

ردیف	متغیر	نوع متغیر	مقیاس سنجش
------	-------	-----------	------------

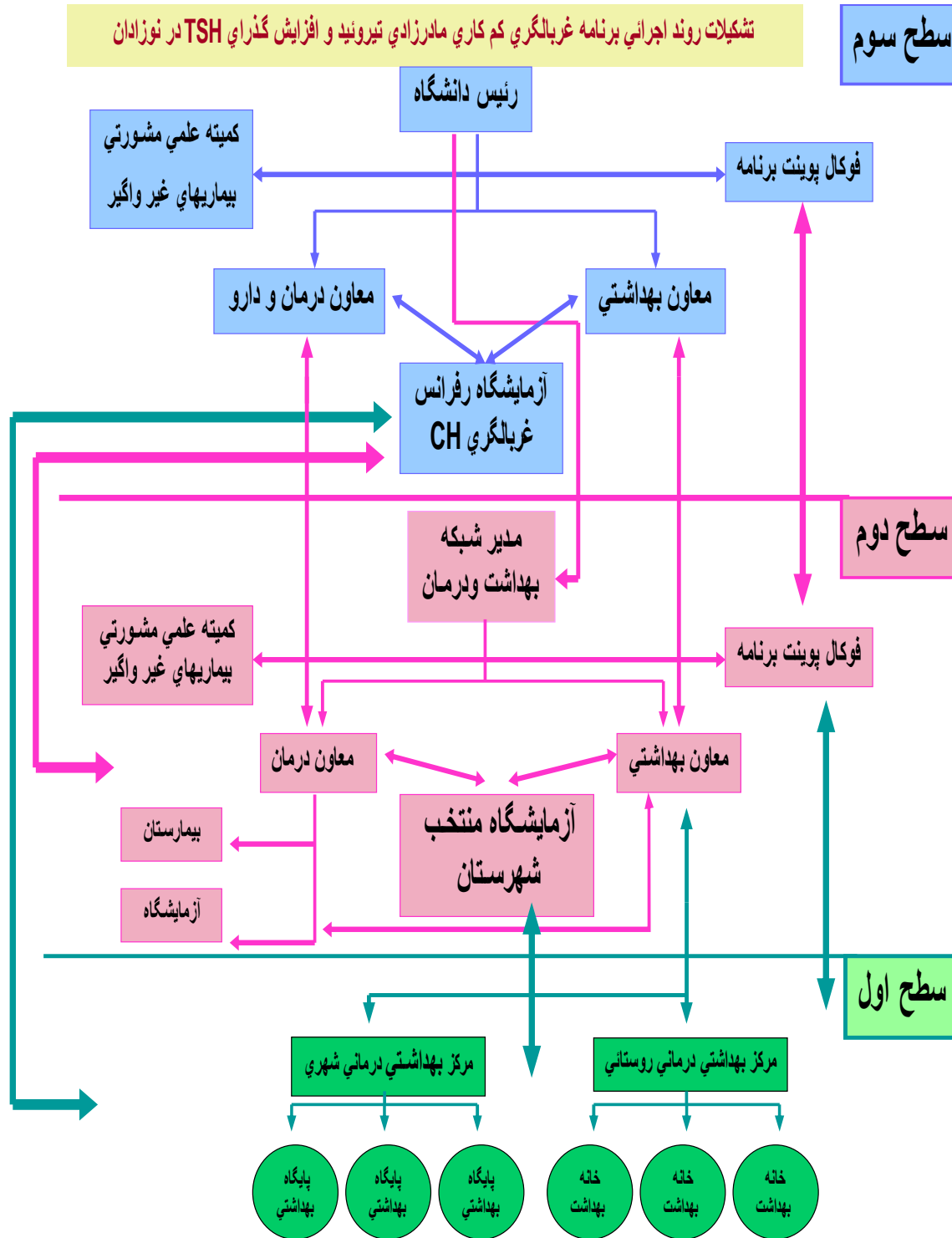
<ul style="list-style-type: none"> • کمتر از 10 mU/L بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن ۳-۷ روزه گی) • کمتر از $4/9 \text{ mU/L}$ بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن ۸ روزه گی تا ۵ ماهگی) • کمتر از 3 mU/L بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن بیش از پنج ماهگی) 	طبیعی		TSH اولیه اندازه گیری شده از نمونه پاشنه پا (بهترین زمان برای غربالگری در روز ۳-۷ تولد است، ذکر سنین بالاتر)	۱
<ul style="list-style-type: none"> • بیشتر یا مساوی mU/L ۱۰ بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن ۳-۷ روزه گی) • بیشتر یا مساوی $4/9 \text{ mU/L}$ بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن ۸ روزه گی تا ۵ ماهگی) • بیشتر یا مساوی mU/L ۳ بر کاغذ فیلتر نمونه گیری (در سن بیش از پنج ماهگی) 	غیر طبیعی	کمی		
<ul style="list-style-type: none"> • بین $9/9 \text{ mU/L}$ - ۵ بر اساس قضاوت فوکال پوینت برنامه 	*			
$10 \text{ mU/L} <$	طبیعی		TSH وریدی بین روز ۷ - ۱۴ روزه گی	۲
$10 \text{ mU/L} \geq$	غیر طبیعی	کمی		
$6/5 \mu\text{g/dl} \geq$	طبیعی		T_4 وریدی بین روز ۷ - ۱۴ روزه گی	۳
$6/5 \mu\text{g/dl} <$	غیر طبیعی	کمی		
$26\% - 36\%$	طبیعی		T_3RU وریدی تا سن ۳۰ روزه گی (دوران نوزادی)	۴
$26\% <$ یا $36\% >$	غیر طبیعی	کمی		
بر اساس سن نوزاد (باید در محدوده lower limit of normale range باشد)	طبیعی		TSH وریدی ۲-۴ هفته پس از شروع درمان	۵
اگر بر اساس سن نوزاد در محدوده طبیعی نباشد.	غیر طبیعی	کمی		
بر اساس سن نوزاد (باید در محدوده upper limit of normale range باشد)	طبیعی		T_4 وریدی ۲-۴ هفته پس از شروع درمان	۶
		کمی		

اگر بر اساس سن نوزاد در محدوده طبیعی نباشد.	غیر طبیعی			
آزمایشهای غیر طبیعی عملکرد تیروئید (سرمی) بین روز ۷ - ۱۴ زندگی بر اساس دستورالعمل	دارد	کمی	هیپوتیروئیدی (مجموع دائمی و گذرا)	۷
آزمایشهای طبیعی عملکرد تیروئید (سرمی) بین روز ۷ - ۱۴ زندگی بر اساس دستورالعمل	ندارد			
موارد با آزمایش TSH اولیه غیرطبیعی و آزمایش سرمی طبیعی بین روز ۷ - ۱۴ زندگی	دارد	کمی	افزایش گذرای TSH	۸
موارد با TSH اولیه طبیعی	ندارد			
آزمایش غیر طبیعی تیروئید بعد از ۴ هفته قطع دارو در ۳ سالگی	دارد	کمی	هیپوتیروئیدی دائمی	۹
آزمایش طبیعی تیروئید بعد از ۴ هفته قطع دارو در ۳ سالگی	ندارد			
مساوی و یا بیش از ۳۷ هفته کمتر از ۳۷ هفته	رسیده نارس	کمی	وضعیت نوزاد از نظر سن حاملگی	۱۰
وزن تولد کمتر از ۱۵۰۰ گرم	۱ VLBW	کمی	وزن نوزاد	۱۱
وزن تولد ۱۵۰۰-۲۵۰۰ گرم	۲ LBW			
وزن تولد ۲۵۰۱-۴۰۰۰ گرم	طبیعی			
استفاده / عدم استفاده از مواد ضد عفونی یس در قبل، هنگام و یا بعد از زایمان		کیفی	ضد عفونی پریینه یا لگن گرفتن	۱۲
دارد / ندارد		کیفی	سابقه بستری شدن نوزاد در بیمارستان و علت	۱۳
حداکثر تا ۷۲ ساعت بعد از زمان نمونه گیری تا تحویل نمونه اولیه به آزمایشگاه غربالگری	مطلوب	کمی	ارسال نمونه اولیه	۱۴
حداکثر تا یک هفته بعد از زمان نمونه گیری تا تحویل نمونه اولیه به آزمایشگاه غربالگری	قابل قبول			
پس از یک هفته بعد از زمان نمونه گیری تا تحویل نمونه اولیه به آزمایشگاه غربالگری	غیر قابل قبول			
فراخوان نوزاد تا روز ۱۱-۱۳ تولد	خوب	کمی	فراخوان به موقع نوزاد برای انجام	۱۵

^۱ Very Low Birth Weight (وزن تولد خیلی کم)

^۲ Low Birth Weight (وزن تولد کم)

آزمایش های تایید تشخیص		متوس ط	فراخوان نوزاد تا روز ۲۰-۱۴ تولد
		بد	فراخوان نوزاد بعد از روز ۲۱ تولد
۱۶ زمان مراجعه نوزاد با آزمایش غربالگری مثبت برای انجام آزمایش تایید تشخیص	کمی	خوب	نوزاد تا قبل از پایان روز ۱۵-۱۳ تولد مراجعه نماید
		متوس ط	نوزاد تا پایان روز ۲۶- ۱۶ تولد مراجعه نماید
		بد	نوزاد پس از روز ۲۷ تولد مراجعه نماید
۱۷ زمان شروع درمان در نوزاد مبتلا به CH بر اساس TFT سرمی غیر طبیعی	کمی	خوب	قبل از روز ۲۸ زندگی نوزاد، درمان شروع شود.
		متوس ط	طی روزهای ۴۰- ۲۸ زندگی نوزاد، درمان شروع شود
		بد	بعد از روز ۴۰ زندگی نوزاد، درمان شروع شود.
۱۸ عملکرد برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH نوزادان	کیف ی رتب ه ای	خوب	شروع در مان در بیش از ۷۰٪ نوزادان مبتلا به CH قبل از پایان روز ۲۸ زندگی
		متوس ط	شروع در مان در ۶۹-۵۰٪ نوزادان مبتلا به CH قبل از پایان روز ۲۸ زندگی
		بد	شروع در مان در کمتر از ۵۰٪ نوزادان مبتلا به CH قبل از پایان روز ۲۸ زندگی
		خوب	مساوی یا بیش از ۹۰٪
۱۹ پوشش برنامه : تعداد نوزادان غربالگری شده متولدین زیر یک سال	کیف ی رتب ه ای	متوس ط	۸۹٪ - ۵۰٪
		بد	کمتر از ۵۰٪

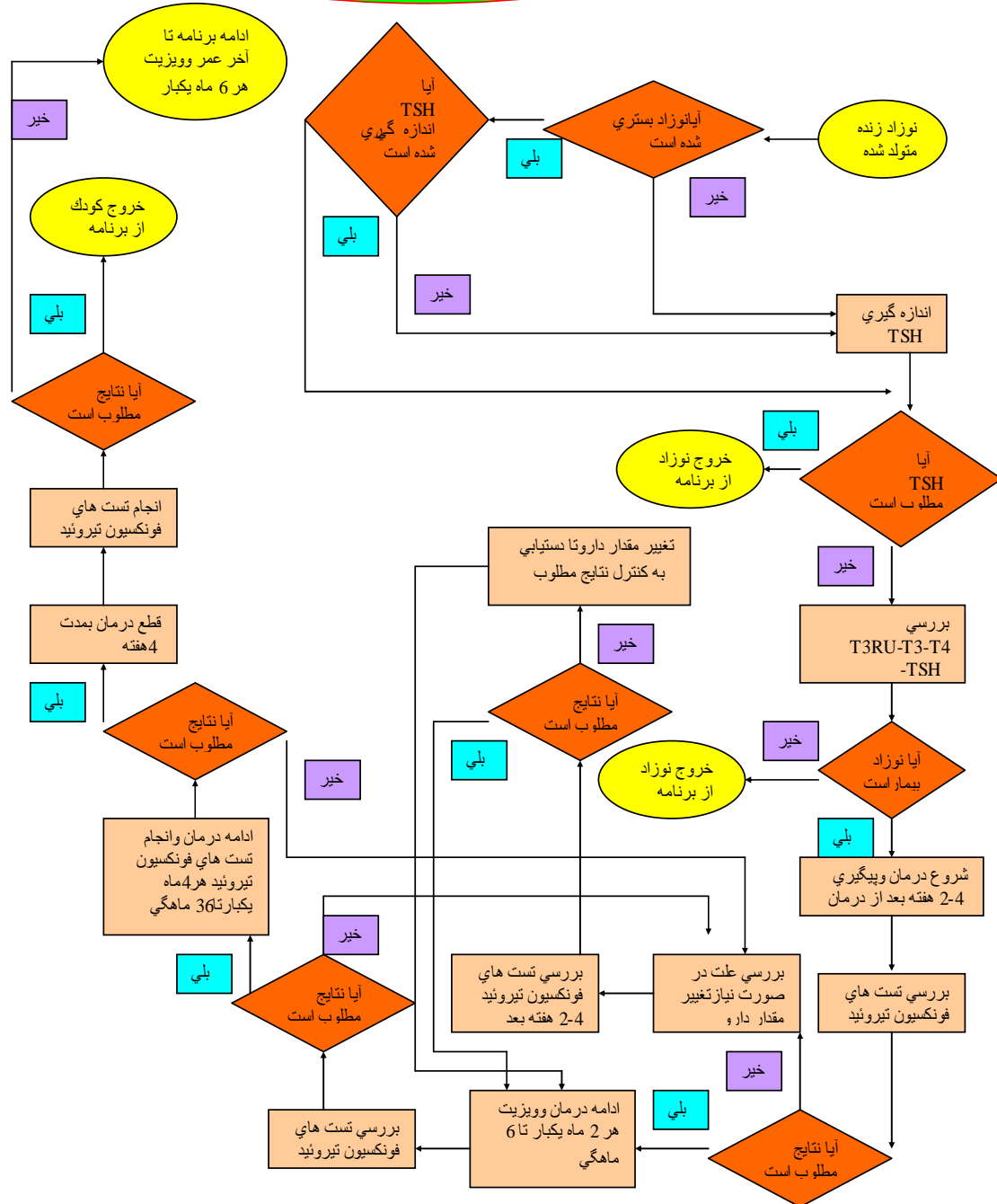

تذکر مهم: در نوزادان زیر انجام آزمایش غربالگری مجدد از پاشنه پا در هفته دوم تولد ضروری است.

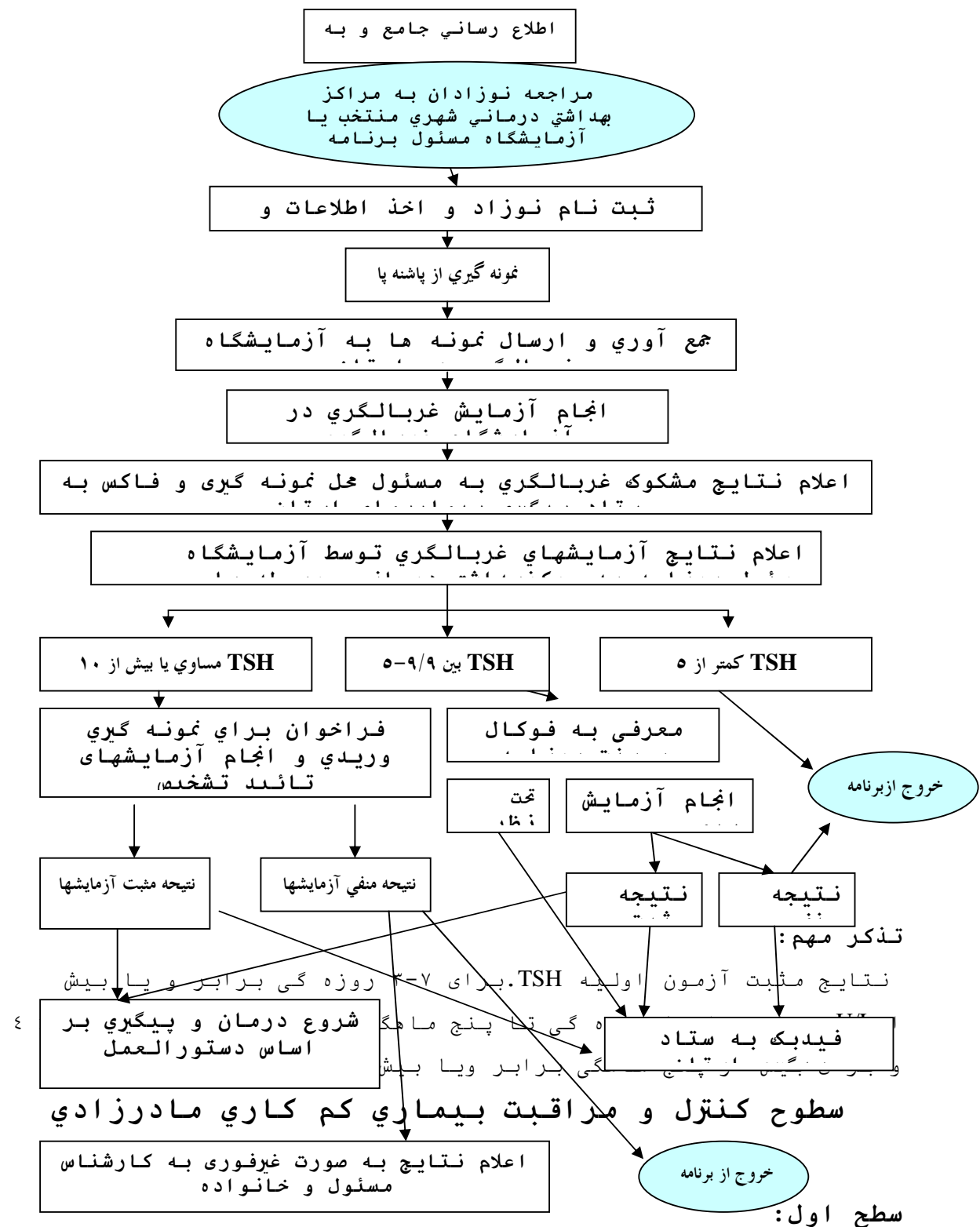
- نوزادان نارس
- نوزادان کم وزن (کمتر از ۲۵۰۰ گرم)

- چندقلوها
- نوزادان بستری و یا با سابقه بستری در بیمارستان
- نوزادان با سابقه دریافت و یا تعویض خون
- نوزادانی که داروهای خاص مصرف می نمایند . مثل دوپامین

فلوجارت طرح غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان

نمای روند تشخیصی بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید نمای فعالیتها از ابتدا تا شروع درمان

مجریان: بهورز و کاردان بهداشتی و مامایی و کارشناس بهداشتی (بهداشت خانواده و مبارزه با بیماریها) و مامایی و پزشک عمومی
مکان: خانه بهداشت در روستا، پایگاه بهداشتی در شهر و مراکز بهداشتی-درمانی روستایی و شهری

وظایف سطح اول:

۱. شناسایی زنان باردار و اطلاع از زمان زایمان آنان توسط بهورز و رابطین بهداشتی
۲. اطلاع رسانی و آموزش عموم مردم و زنان باردار درباره بیماری کم کاری تیروئید و عوارض آن توسط تمام کارکنان سطح اول
۳. انجام نمونه گیری برای غربالگری کم کاری مادر زادی تیروئید در نوزادان با استفاده از فیلتر مخصوص از پاشنه پا در روزهای ۳-۵ تولد توسط نمونه گیر (بهورز، کاردان و...)
۴. ارسال نمونه ها به آزمایشگاه غربالگری در استان از طریق پست پیشتاز
۵. دریافت نتیجه غربالگری
۶. فراخوان نوزادان مشکوک در اسرع وقت و ارجاع آنها برای انجام آزمایش تایید تشخیص و شروع درمان در صورت لزوم بر اساس دستورالعمل
۷. جمع آوری اطلاعات
۸. ثبت و گزارش اطلاعات به مرکز بهداشت شهرستان
۹. پیگیری مستمر بیماران مبتلا به CH
۱۰. نظارت بر اجرای برنامه غربالگری بیماری CH
۱۱. شروع درمان بیماران مبتلا به CH توسط پزشک عمومی و تائید آن توسط فوکل پوینت برنامه در شهرستان
۱۲. ارائه پس خوراند به سطوح پایین تر توسط پزشک عمومی
۱۳. معرفی یک نفر به عنوان نماینده جهت هماهنگی با پست

حداقل استاندارد بهداشتی- درمانی غربالگری بیماری CH

وسایل مورد نیاز:

- ترازو، قدسنج، فیلتر مخصوص غربالگری، راک مخصوص خشک کردن نمونه ها، لانست، پنبه الکل ایزوپروپانول ۷۰٪، دست کش، پاکت نامه مخصوص

☀ وجود تحت مخصوص نمونه گیری در مراکز نمونه گیری اعلام شده پیشنهاد می شود.

- وجود حداقل یک نسخه از کلیه متون آموزشی بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و دستورالعمل های لازم برای بهورز و کاردان در محل کار آنها (خانه بهداشت و پایگاه و یا مرکز بهداشتی)

سطح دوم:

مجریان:

- ریاست دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی یا ریاست شبکه بهداشت و درمان شهرستان
- معاونت درمان و داروی شهرستان یا دانشکده
- معاونت بهداشتی شهرستان یا دانشکده

وظایف سطح دوم:

۱. تشکیل کمیته علمی -مشورتی غیرواگیر - بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۲. هماهنگی بین بخشی بین معاونت های بهداشت و درمان
۳. هماهنگی بین سایر ارگانها و سازمانهای مرتبط با اجرای برنامه
۴. نظارت بر حسن اجرای برنامه در سطح شهرستان
۵. تهیه برنامه عملیاتی
۶. تعیین مراکز نمونه گیری در سطح شهرستان
۷. معرفی Focal Point
۸. معرفی یک آزمایشگاه منتخب در هر شهرستان برای انجام آزمایشهای تائید تشخیص
۹. آموزش ارائه دهندگان خدمت
۱۰. تامین حداقل استانداردها
۱۱. پایش برنامه عملیاتی

وظایف معاونت درمان و داروی شهرستان (یا دانشکده):

۱. همکاری با معاونت بهداشتی
۲. شرکت در جلسات کمیته مشورتی مبارزه با بیماریهای غیرواگیر شهرستان
۳. نظارت بر حسن اجرای برنامه غربالگری بیماری CH
۴. تامین وسایل تشخیصی مورد نیاز

۵. تامین دارو در شهرستان و دسترسی راحت به آن در داروخانه های شهرستان

۶. تعیین یک آزمایشگاه در هر شهرستان جهت نمونه گیری و ریدی از نوزادان با آزمون غربالگری مثبت و انجام آزمایش های تا'ئید یا رد تشخیص

۷. برگزاری دوره های آموزشی و بازآموزی برای کارکنان در ارتباط با برنامه

۸. کمک به تهیه برنامه عملیاتی شهرستان برای آموزش نمونه گیری، ارسال نمونه ها و پیگیری فیدبکها

وظایف معاونت بهداشتی شهرستان (یا دانشکده):

۱. برگزاری جلسات کمیته مشورتی برنامه غربالگری بیماری CH در سطح شهرستان

۲. همکاری و هماهنگی با معاونت درمان و دارو

۳. تعیین مراکز نمونه گیری از پاشنه پا

۴. نظارت برحسب اجرای برنامه غربالگری بیماری CH در خانه های بهداشت، پایگاه های بهداشتی، مراکز تسهیلات زایمانی و مراکز بهداشتی-درمانی

۵. نظارت و پایش اجرای برنامه

۶. جمع آوری و ارسال آمار و اطلاعات به سطوح بالاتر

۷. ارائه پس خوراند به سطوح پایین تر

۸. برگزاری دوره های آموزشی و بازآموزی برای کارکنان در ارتباط با برنامه

۹. تهیه مطالب و برنامه های آموزشی متناسب با مطالب علمی تعیین شده در برنامه غربالگری بیماری CH با هماهنگی مرکز بهداشت استان و

پزشک مسئول (Focal Point)

۱۰. همکاری در اجرای تحقیقات کاربردی مورد نیاز برنامه

وظایف Focal Point شهرستان (متخصص اطفال و یا داخلی):

۱. پذیرش موارد ارجاع شده از سطح یک یا از دیگر پزشکان و ارائه پس خوراند

۲. تائید تشخیص موارد ارجاعی توسط پزشک عمومی

۳. درمان و مراقبت عوارض با کمک دیگر مشاورین

۴. جمع آوری اطلاعات و داده ها و گزارش آن به مرکز بهداشت شهرستان

۵. همکاری در انجام آموزشها و پژوهشها

۶. کمک به ارتقا کیفیت برنامه

وظایف آزمایشگاه منتخب شهرستان:

۱. پذیرش نوزادان ارجاع شده توسط پزشک عمومی یا فوکل پوینت

شهرستان

۲. انجام آزمایشات تکمیلی حداکثر تا چهار روز اداری

۳. گزارش کتبی و تلفنی کلیه موارد (اعم از مثبت و منفی) به پزشک

مربوطه و گزارش تلفنی به ستاد پیگیری بیماریهای مرکز بهداشت

شهرستان

۴. جمع بندی و ارسال اطلاعات به مرکز بهداشت شهرستان

سطح سوم:

مسئولین:

- رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی
- معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی یا استان
- معاون درمان و دارو دانشگاه علوم پزشکی یا استان
- فوکل پوینت علمی برنامه

وظایف سطح سوم:

۱. مسئولیت اجرای برنامه در سطح دانشگاه
۲. هماهنگی های درون و برون بخشی در جهت اجرای برنامه
۳. تشکیل کمیته علمی- مشورتی مبارزه با بیماریهای غیرواگیر دانشگاه- بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
۴. برگزاری جلسات مستمر کمیته مشورتی مبارزه با بیماریهای غیر واگیر دانشگاه (حداقل سالی ۲ بار)
۵. شرکت در جلسات مشورتی مبارزه با بیماریهای غیر واگیر دانشگاه یا استان
۶. برنامه ریزی و برگزاری برنامه های آموزشی و بازآموزی برای کارکنان بهداشتی سطوح مختلف با هماهنگی مرکز مدیریت بیماریها در ارتباط با برنامه
۷. اطلاع رسانی عمومی از طرق مختلف و تهیه مطالب و برنامه های آموزشی و هماهنگی با رسانه های همگانی و بهره گیری از همکاری آموزش و پرورش، مبلغین مذهبی و سایر سازمانها

۸. تامین حداقل استاندارد بهداشتی- درمانی
۹. تامین دارو و تجهیزات لازم
۱۰. تعیین و تجهیز یک آزمایشگاه در هر شهرستان برای نمونه گیری و ریدی از نوزادان با تست غربالگری مثبت برای تأیید یا رد تشخیص
۱۱. تعیین و تجهیز آزمایشگاه غربالگری برنامه در سطح استان
۱۲. اجرای برنامه کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان
۱۳. نظارت بر حسن اجرای برنامه و پایش اجرای برنامه
۱۴. تقویت نظام ارجاع در راستای اهداف برنامه
۱۵. جمع آوری و ارسال اطلاعات و آمار به مرکز مدیریت بیماریها و ارائه پس خوراند مناسب به سطوح پایینتر
۱۶. هدایت تحقیقات در راستای شاخصها و اولویتهای تعیین شده از

طرف کمیته کشوری بیماری CH

کمیته مشورتی مبارزه با بیماریهای غیرواگیردانشگاه یا استان

اعضای اصلی: رئیس دانشگاه، معاون بهداشتی، معاون درمان و دارو، Focal Point، مدیرگروه مبارزه با بیماریها، کارشناس مسئول مبارزه با بیماریهای غیرواگیر، کارشناس مسئول شبکه، کارشناس مسئول بهورزی، کارشناس مسئول بهداشت خانواده، مسئول امور آزمایشگاههای استان

وظایف کمیته مشورتی مبارزه با بیماریهای غیرواگیردانشگاه یا استان:

۱. همکاری در تهیه و تنظیم متون آموزشی مورد نیاز برای سطوح مختلف شبکه بر اساس برنامه کشوری
۲. بازدید از مناطق مجری برنامه برحسب مورد و کمک در امر پایش برنامه
۳. ارائه نقطه نظرات و پیشنهادات اصلاحی در روند اجرای برنامه
۴. بررسی و بحث پیرامون نتایج حاصل از ارزشیابی برنامه در سطح استان
۵. بهبود و توسعه همکاریها با سازمانهای مختلف و توافق در مورد شرح وظایف قسمتهای درون و برون بخشی

۶. همکاری علمی و اجرایی در برگزاری کارگاههای آموزشی، سمینارها و سخنرانیها در سطح استان و شهرستان

۷. بررسی و تصویب طرحهای پیشنهادی معاونت سلامت در مورد بیماری

CH

۸. پیشنهاد و مشاوره پیرامون طرحهای تحقیقاتی مورد نیاز و تعیین اولویتهای تحقیقاتی

وظایف Focal Point استان (متخصص غدد یا کودکان):

۱. پذیرش موارد ارجاع شده از سطوح پایین تر یا از دیگر پزشکان و ارائه پس خوراند

۲. شروع و یا ارزیابی درمان شروع شده توسط پزشک عمومی و دستیابی به کنترل مطلوب

۳. تشخیص زودرس عوارض طبق دستورالعمل

۴. درمان و مراقبت عوارض طبق دستورالعمل و با کمک دیگر مشاورین

۵. جمع آوری اطلاعات و داده ها و گزارش آن به مرکز بهداشت شهرستان

۶. پیگیری و مراقبت بیماران

۷. همکاری در انجام آموزشها و پژوهشها

۸. نظارت بر حسن اجرای برنامه

۹. گزارش نتایج مراقبت بیماران به کارشناس مسئول برنامه در استان

۱۰. کمک به ارتقا کیفیت برنامه

وظایف آزمایشگاه رفرانس غربالگری استان:

• دریافت نمونه های ارسالی از مراکز نمونه گیری از اداره پست

• انجام آزمایش حداکثر تا دو روز اداری

• گزارش تلفنی و ارسال نمابر موارد مثبت ومشکوک (طبق دستورالعمل) به مرکز نمونه گیری یا محلی که مرکز بهداشت شهرستان مربوطه اعلام نماید

• ارسال نتایج تمامی موارد دریافت شده از شرکت پست به مرکز بهداشت شهرستان مربوطه

• جمع بندی و ارسال اطلاعات به مرکز بهداشت استان

وظایف معاونت سلامت:

(مرکز مدیریت بیماریها، دفتر سلامت خانواده و جمعیت و آزمایشگاه
فرانس):

۱. تهیه و دستورالعمل های برنامه کشوری و ادغام آن در نظام شبکه بهداشتی درمانی کشور
۲. تشکیل کمیته کشوری بیماری CH و برگزاری جلسات و تشکیل زیر کمیته ها برحسب مورد
۳. توجیه و جلب حمایت مالی مسئولین مملکتی از برنامه
۴. تعیین حداقل استاندارد مراقبت برای بیماری CH در سطوح مختلف مراقبت
۵. تهیه متون آموزشی و دستورالعملهای اجرایی برنامه ملی برای سطوح مختلف شبکه
۶. تهیه مدولهایی آموزشی مناسب برای استفاده عموم مردم و بیماران و خانواده های آنان
۷. تعیین و تامین اعتبار لازم برای اجرای برنامه
۸. جلب همکاریهای درون و برون بخشی
۹. برگزاری کارگاهها و دوره های آموزشی
۱۰. جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات
۱۱. پایش و ارزشیابی برنامه و انعکاس نتایج به کمیته کشوری
۱۲. تهیه بانک اطلاعاتی برنامه
۱۳. پیگیری و نظارت بر اجرای برنامه (بازدید از مناطق مجری برنامه)
۱۴. اعمال نقطه نظرات اصلاحی کمیته کشوری در روند اجرای برنامه
۱۵. حمایت از فعالیت آموزشی و تحقیقاتی در ارتباط با بیماری CH و همکاری با معاونت تحقیقات و فناوری و معاونت آموزشی و امور دانشجویی
۱۶. بازنگری برنامه با توجه به نحوه پیشرفت کار، امکانات و نیاز جامعه
۱۷. تعیین اولویتهای پژوهشی برنامه
۱۸. اجرای برنامه در کل کشور (روستاها و شهرها)

وظایف کمیته کشوری:

۱. مشاوره در تنظیم اولویتهای برنامه
۲. بررسی و تصویب طرحهای پیشنهادی معاونت سلامت در مورد بیماری CH
۳. همکاری در تهیه و تنظیم متون آموزشی مورد نیاز برای سطوح مختلف شبکه و تایید آن
۴. همکاری در تهیه و تنظیم دستورالعملهای مورد نیاز برنامه (غربالگری، تشخیص، مراقبت، و...) و تایید آنها
۵. بازدید از مناطق مجری برنامه برحسب مورد و کمک در امر پایش برنامه
۶. ارائه نقطه نظرات و پیشنهادات اصلاحی در روند اجرای برنامه
۷. بررسی و بحث پیرامون نتایج حاصل از ارزشیابی برنامه
۸. کمک در بازنگری برنامه
۹. بهبود و توسعه همکاریها با سازمانهای مختلف و توافق در مورد شرح وظایف قسمتهای درون و برون بخشی
۱۰. همکاری علمی و اجرایی در برگزاری کارگاههای آموزشی، سمینارها و سخنرانیها
۱۱. پیشنهاد و مشاوره پیرامون طرحهای تحقیقاتی مورد نیاز و تعیین اولویتهای تحقیقاتی

انتظار از مسئولین:

- سازمان مدیریت و برنامه ریزی، شرکت پست جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبت احوال و سازمانهای بیمه گر، سازمان نظام پزشکی، صدا و سیما، رسانه های مکتوب، سازمان بهزیستی، کمیته امام (ره)، وزارت آموزش و پرورش (کودکان استثنایی) در جهت:
- حمایت از برنامه بصورت تامین بودجه کافی برای اجرای بهینه برنامه و همسو و متمرکز کردن فعالیتهای و بودجه ها در جهت حمایت از آن
 - اطلاع رسانی و آموزش عمومی
 - ضروری نمودن ارائه برگه انجام آزمایش غربالگری برای صدور شناسنامه برای نوزاد
 - ارسال نمونه ها از محل نمونه گیری به آزمایشگاه غربالگری در استان در اسرع وقت و با بهترین شرایط
 - افزایش پوشش همگانی بیمه ها
 - ارائه خدمات مددکاری مورد نیاز برای بیماران

- کمک به بیماران بی بضاعت

مشکلات اجرائی:

- عدم امکان نمونه گیری از همه نوزادان زنده متولد شده در روز ۳-۵ تولد
- احتمال کاهش مراجعه برای انجام تست غربالگری در نمونه گیری با استفاده از پاشنه پا (پس از مرخص شدن از بخش زایمان
- نبود پشتوانه قانونی برای الزامی کردن این غربالگری و تاکید بر انجام غربالگری در والدینی که بدلائل مختلف از انجام غربالگری در نوزادانشان سر باز می زنند.
- مشکلات مالی
- عدم پوشش بیمه در مورد آزمونهای غربالگری
- نبود پشتوانه قانونی جهت عدم صدور شناسنامه برای متولدینی که غربالگری نشده اند
- مشکلات احتمالی مربوط به ارسال نمونه ها از طریق پست

نقاط قوت برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و

افزایش گذرای TSH در نوزادان

- وجود يك برنامه با سطح بندي مشخص و امکان ارائه خدمات مرتبط با بیماری در پایین ترین سطوح شبکه
- امکان ادغام برنامه غربالگری بیماری CH در نظام شبکه
- امکان انجام برنامه غربالگری بیماری CH در برنامه Well Baby Care
- بسترسازی برای انجام غربالگری های دیگر در نوزادان از جمله بیماریهای PKU و G6PD
- امکان جمع آوری و گزارش اطلاعات از سطوح پایین تر به سطوح بالاتر
- نسبت خوب هزینه به سود در مورد این بیماری (۱ به ۷/۸)
- امکان انجام تحقیقات کاربردی جهت کنترل کیفیت و بهبود ارائه خدمات

نقاط ضعف برنامه طرح غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و

افزایش گذرای TSH در نوزادان

سطح اول:

- اجرای همزمان چند برنامه و تاثیر احتمالی برکارآیی پرسنل
- کاهش دستیابی آسان به نوزاد برای انجام غربالگری در بعضی از مناطق در برخی از فصول سال
- جابجایی کارکنان مسئول اجرای برنامه
- کمبود نیروی انسانی
- ضعف سیستم ارجاع از سطح اول به سطوح بالاتر و عدم وجود امکاناتی برای جلب رضایت بیماران که از سیستم ارجاع پیروی می کنند
- ضعف در ارائه خدمات و پیگیری در مراکز بهداشتی درمانی شهری و مشکل اجرای برنامه در مناطق شهری و روستاهای تیم سیار و عشایر
- هزینه قابل توجه تشخیص و درمان و عدم توانایی بسیاری از بیماران در پرداخت هزینه بیماری
- کمبود تجهیزات آزمایشگاهی لازم

سطح دوم :

- جابجایی کارکنان مسئول اجرای برنامه و مدیریتهای در سطوح شهرستان، دانشگاهها و دانشکده های پزشکی
- ضعف همکاری بین معاونین بهداشتی و درمان و دارو در شهرستان
- هماهنگ نبودن بخش خصوصی و دولتی
- کمبود نیروهای متخصص در سیستم دولتی و عدم امکان جذب نیرو

سطح سوم :

- جابجایی روسای دانشگاهها و معاونین مسئول اجرای برنامه و مدیران
- ضعف همکاری بین معاونین بهداشتی و درمان و دارو در استان
- هماهنگ نبودن بخش خصوصی و دولتی
- کمبود نیروهای متخصص در سیستم دولتی و عدم امکان جذب نیرو

پیش بینی اجرای برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان

۱. شروع برنامه در ۶ دانشگاه (اصفهان، ایران، بوشهر، تهران، شهید بهشتی، شیراز)
۲. ادامه گسترش برنامه تا مرز پوشش کامل برای کلیه مناطق روستایی و شهری
۳. نظارت، پایش و ارزشیابی برنامه (سالانه)
۴. تقویت نظام ارجاع
۵. تلاش برای ایجاد هماهنگی و همکاری بین بخشهای خصوصی و دولتی
۶. تجهیز آزمایشگاهها برای انجام آزمایشات مورد نیاز
۷. تلاش بر اجرای بهینه برنامه در مناطق شهری و روستایی
۸. استفاده از رابطین بهداشتی در اجرای برنامه در مناطق شهری
۹. هماهنگی با بخش خصوصی و خیریه ها در جهت اجرای برنامه در شهرها
۱۰. تلاش برای پوشش بیمه همگانی در جهت اجرای برنامه
۱۱. غربالگری بیش از ۹۰٪ جمعیت تحت پوشش در هر سال

شاخص های فرآیند برنامه:

شاخص ۱:

تعریف شاخص:

- در صد زنان باردار آموزش دیده در باره بیماری کم کاری تیروئید و عوارض آن

نظام محاسبه شاخص:

- تعداد زنان بارداری که درباره بیماری کم کاری تیروئید و عوارض آن آموزش دیده اند

$$\text{---} = \frac{\text{در صد زنان باردار آموزش دیده}}{\text{کل زنان باردار در همان منطقه}} \times 100$$

شیوه جمع آوری اطلاعات:

- از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

- خانه بهداشت، مرکز بهداشتی درمانی روستائی و شهری، تسهیلات زایمانی، مطب، بخش زایمان بیمارستانهای خصوصی و دولتی

شیوه محاسبه شاخص:

- تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزار آماری

معیار:

- پوشش بیش از ۹۸٪ قابل قبول است.

شیوه مداخله:

- آموزش
- نظارت

شاخص ۲:

تعریف شاخص:

○ درصد تکمیل صحیح فرم شماره یک - نمونه گیری (اطلاعات کاغذ فیلتر)

نظام محاسبه شاخص:

تعداد فرم های نمونه گیری صحیح پر شده
*۱۰۰ ----- = درصد تکمیل صحیح فرم
شماره یک - نمونه گیری (اطلاعات کاغذ فیلتر)
تعداد کل فرم های نمونه گیری پر شده

شیوه جمع آوری اطلاعات:

○ از طریق بررسی فرم های نمونه گیری

سطوح جمع آوری اطلاعات:

○ محل نمونه گیری

شیوه محاسبه شاخص:

○ تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری

معیار:

○ صحت تکمیل ۱۰۰٪ قابل قبول است.

شیوه مداخله:

○ آموزش

○ نظارت

○ پیگیری

شاخص ۳:

تعریف شاخص:

○ درصد دریافت نمونه ها توسط آزمایشگاه غربالگری استان از طریق پست

پیشتر از ۷۲ ساعت

نظام محاسبه شاخص:

تعداد نمونه های دریافت شده از طریق پست پیشتر از ۷۲ ساعت
*۱۰۰ ----- = درصد نمونه های
دریافت شده از طریق پست پیشتر از ۷۲ ساعت
تعداد کل نمونه های دریافت شده

شیوه جمع آوری اطلاعات:

○ از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

○ آزمایشگاه های غربالگری استانها

شیوه محاسبه شاخص:

○ تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری

معیار:

- معیار ۱۰۰٪ مطلوب است..
- 🚩 **شیوه مداخله:**
- آموزش

شاخص ۴:

- 🚩 **تعریف شاخص:**
- در صد دریافت بموقع نتایج آزمایش غربالگری از آزمایشگاه غربالگری استان بر اساس دستورالعمل
- 🚩 **نظام محاسبه شاخص:**
- تعداد نتایج آزمایش غربالگری بموقع دریافت شده طبق دستورالعمل
- *۱۰۰ ----- = در صد دریافت بموقع نتایج آزمایش غربالگری استان
- تعداد کل آزمایشهای غربالگری
- 🚩 **شیوه جمع آوری اطلاعات:**
- از طریق پرسشنامه
- 🚩 **سطوح جمع آوری اطلاعات:**
- از واحد کنترل بیماریها و آزمایشگاه غربالگری استان
- 🚩 **شیوه محاسبه شاخص:**
- تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری
- 🚩 **معیار:**
- دریافت بموقع بیش از ۹۰٪ قابل قبول است.
- 🚩 **شیوه مداخله:**
- آموزش
- نظارت
- پیگیری

شاخص ۵ :

تعریف شاخص:

○ در صد فراخوان به موقع نوزادان مشکوک طبق دستورالعمل

نظام محاسبه شاخص:

تعداد نوزادان بموقع فراخوان شده طبق دستورالعمل
*۱۰۰ -----
فراخوان بموقع نوزادان مشکوک
تعداد کل نوزادان فراخوان شده

شیوه جمع آوری اطلاعات:

○ از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

○ آزمایشگاه منتخب شهرستان

شیوه محاسبه شاخص:

○ تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری

معیار:

○ معیار ۱۰۰٪ قابل قبول است.

شیوه مداخله:

○ آموزش

○ نظارت

○ پیگیری

شاخص ۶ :

تعریف شاخص:

○ در صد ارجاع نوزادان با آزمایش غربالگری mU/L ۹/۹-۵ به فوکل پوینت برنامه

برای قضاوت در باره وضعیت (انجام آزمایش غربالگری مجدد و یا پیگیری)

نظام محاسبه شاخص:

تعداد نوزادان با آزمایش غربالگری mU/L ۹/۹-۵ مراجعه کرد به فوکل پوینت
*۱۰۰ -----
با آزمایش غربالگری mU/L ۹/۹-۵ به فوکل پوینت برنامه

تعداد کل نوزادان با آزمایش غربالگری mU/L ۹/۹-۵

شیوه جمع آوری اطلاعات:

○ از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

○ فوکل پوینت برنامه

- ✚ **شیوه محاسبه شاخص:**
 - تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزار آمار
- ✚ **معیار:**
 - ارجاع ۱۰۰٪ قابل قبول است.
- ✚ **شیوه مداخله:**
 - آموزش
 - نظارت
 - پیگیری

شاخص ۷:

- ✚ **تعریف شاخص:**
 - در صد دریافت بموقع جواب آزمایش تایید تشخیص از آزمایشگاه منتخب بر اساس دستورالعمل
 - ✚ **نظام محاسبه شاخص:**
 - تعداد دریافت بموقع جوابها از آزمایشگاه منتخب براساس دستورالعمل
- $$\text{در صد} = \frac{\text{تعداد دریافت بموقع جواب آزمایش تایید تشخیص}}{\text{تعداد کل آزمایشهای تایید تشخیص انجام شده در آزمایشگاه منتخب}} \times 100$$
- ✚ **شیوه جمع آوری اطلاعات:**
 - از طریق پرسشنامه
 - ✚ **سطوح جمع آوری اطلاعات:**
 - مراکز بهداشتی درمانی روستائی و شهری و فوکل پوینت
 - ✚ **شیوه محاسبه شاخص:**
 - تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزار آمار
 - ✚ **معیار:**
 - معیار ۱۰۰٪ قابل قبول است.
 - ✚ **شیوه مداخله:**
 - آموزش
 - نظارت
 - پیگیری

شاخص ۸ :

تعریف شاخص:

○ درصد شروع درمان به موقع در بیماران مبتلا به CH بر اساس دستورالعمل نظام محاسبه شاخص:

تعداد بیماران مبتلا به CH که شروع درمان به موقع داشته اند
*۱۰۰ = درصد شروع درمان
به موقع در بیماران مبتلا به CH
تعداد کل بیماران مبتلا به CH

شیوه جمع آوری اطلاعات:

○ از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

- از پرونده شیرخواران مبتلا به کم کاری مادرزادی تیروئید
 - مراکز بهداشتی درمانی روستائی و شهری
 - مطب
 - درمانگاه

شیوه محاسبه شاخص:

○ تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری

معیار:

○ درصد شروع درمان به موقع برابر با ۱۰۰٪ قابل قبول است.

شیوه مداخله:

- آموزش
- نظارت
- پیگیری

شاخص ۹ :

تعریف شاخص:

○ درصد کنترل متابولیک مطلوب بیماران مبتلا به بیماری CH بر اساس دستورالعمل

نظام محاسبه شاخص:

تعداد بیماران با کنترل متابولیک مطلوب
در بیماران مبتلا به CH
تعداد کل بیماران مبتلا به CH تحت درمان
= درصد کنترل متابولیک مطلوب * ۱۰۰

شیوه جمع آوری اطلاعات:

- از طریق پرسشنامه

سطوح جمع آوری اطلاعات:

- از پرونده شیرخواران مبتلا به کم کاری مادرزادی تیروئید
 - مراکز بهداشتی درمانی روستائی و شهری
 - مطب
 - درمانگاه

شیوه محاسبه شاخص:

- تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری

معیار:

- درصد کنترل مطلوب برابر با ۱۰۰٪ قابل قبول است.

شیوه مداخله:

- آموزش
- نظارت
- پیگیری

شاخص های پوشش برنامه:

شاخص ۱:

تعریف شاخص:

- درصد جمعیت تحت پوشش "برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان" در کلیه متولدین در طول یک سال به تفکیک جنس و منطقه جغرافیایی

نظام محاسبه شاخص:

درصد نوزادان غربالگری شده در برنامه در طول یکسال به تفکیک جنس و منطقه جغرافیایی
درصد پوشش =

۱۰۰x

کل متولدین زنده همان سال به تفکیک جنس و منطقه جغرافیایی

شیوه جمع آوری اطلاعات:

- ثبت جاری اطلاعات و تکمیل فرمهای آماری ماهانه با استفاده از زیج حیاتی و گزارشهای رسمی، و اطلاعات آزمایشگاه غربالگری، بیمارستانها و سازمان ثبت احوال
- سطوح جمع آوری اطلاعات:

- از سطح خانه های بهداشت، پایگاههای بهداشتی و تیمهای سیار / مرکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی / مطبها / بیمارستان های دولتی و خصوصی یا (از سطوح ۱ و ۲) PHC
- 🚩 **شیوه محاسبه شاخص:**
- تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری
- 🚩 **معیار:**
- پوشش بیش از ۱۰۰٪ در هر استان
- 🚩 **شیوه مداخله:**
- تجهیز مراکز نمونه گیری
- آموزش و توجیه مسئولین بهداشتی و کارکنان آزمایشگاه رفرانس برای اجرای برنامه
- اطلاع رسانی عمومی و آموزش والدین
- جلب مشارکت بخش خصوصی در جهت ارتقای دانش جامعه در مورد بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید
- الزام ارائه برگه انجام تست غربالگری برای صدور شناسنامه نوزاد با کمک سازمان ثبت احوال

شاخص های ارزشیابی برنامه:

شاخص های اثربخشی برنامه: شاخص ۱:

- 🚩 **تعریف شاخص:**
- میزان مراقبت مطلوب بیماری CH و افزایش گذرای TSH کشف شده توسط برنامه غربالگری در کودکان به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی
- 🚩 **نظام محاسبه شاخص:**
- میزان مراقبت مطلوب =

تعداد موارد جدید عقب افتادگی ذهنی ناشی از بیماری CH در مبتلایان (۳ سال بعد از تولد) به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی * ۱۰۰۰

تعداد کل مبتلایان به بیماری CH تحت درمان (۳ سال بعد از تولد) به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی

- 🚩 **شیوه جمع آوری اطلاعات:**
- انجام آزمونهای مناسب سنجش IQ در نوزادان مبتلا به CH (مورد) و مقایسه آن با کودکان سالم (شاهد) در ۳ سالگی در مرحله قطع دارو (همگن شده بر اساس جنس، شرایط اقتصادی و اجتماعی)
- 🚩 **سطوح جمع آوری اطلاعات:**
- در سطح دوم
- 🚩 **شیوه محاسبه شاخص:**
- تعیین درصد با استفاده از برنامه نرم افزاری آماری
- 🚩 **معیار:**

- اختلاف معنی داری بین گروه‌های مورد و شاهد وجود نداشته باشد.
- شیوه مداخله:**
- افزایش پوشش غربالگری برای بیماری CH
 - آموزش همگانی و تشویق مردم به اقدام به غربالگری نوزادانشان در روزهای ۳-۵ تولد
 - به کارگیری موثرتوصیه های دارویی درمانی توسط والدین نوزاد بیمار
 - آموزش پزشکان برای ارتقا دانش آنها در جهت کنترل بهینه نوزادان مبتلا به بیماری CH
 - آموزش کارکنان بهداشتی- درمانی رده های مختلف نظام شبکه که درگیر اجرای برنامه هستند
 - تامین دارو و تجهیزات کافی و موثردر تمام نقاط کشور
 - تجهیز آزمایشگاهها
 - دسترسی آسان به خدمات درمانی
 - پیگیری و ارزیابی مستمر درمان در نوزادان بیمار
 - بهبود مراقبت بیماران

تحقیقات کاربردی

برای تاثیر بیشتر برنامه اجرائی نیاز به تحقیقات قوی و کاربردی وجود دارد و برای تحقیقات مفید نیز باید اولویتهای تحقیقاتی در زمینه های مختلف تعیین گردد. سپس با کمک نتایج حاصل از تحقیقات، سیاستگزاریهای بهداشتی را به نحو احسن انجام داد.

مراکز تحقیقاتی پزشکی و آکادمیک باید بطور موثر و مستمر با مسئولین بهداشتی همکاری نمایند و بطور فعال در برنامه ملی شرکت کنند.

مطلوب این است که پژوهشها بطور Multicentric در دانشگاههای مختلف انجام گیرد تا امکان استفاده بهینه در ساستگزاریهای بهداشتی به سهولت امکان پذیر بوده و بعلاوه شانس انتشار اطلاعات بدست آمده در مجلات پزشکی معتبر دنیا افزایش یابد.

موارد زیردر ابتدای برنامه و سپس در فواصل معین بعنوان ارزشیابی، در مناطقی که جری برنامه هستند، بصورت تحقیقات پیشنهاد می گردد.

اولویتهای پژوهشی در این برنامه:

۱. تعیین درصد جمعیت تحت پوشش "برنامه غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان" در کلیه متولدین در طول یک سال به تفکیک جنس و منطقه جغرافیایی
۲. بررسی میزان بروز کم کاری مادرزادی تیروئید واقعی در نوزادان
۳. بررسی میزان شیوع کم کاری مادرزادی تیروئید در نوزادان
۴. بررسی میزان بروز عقب افتادگی ذهنی ناشی از کم کاری مادرزادی تیروئید در کودکان گروه سنی ۲-۶ سال به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی
۵. بررسی میزان شیوع عقب افتادگی ذهنی ناشی از کم کاری مادرزادی تیروئید در کودکان گروه سنی ۲-۶ سال به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی
۶. شاخص مراقبت بیماری CH و افزایش گذرای TSH کشف شده توسط برنامه غربالگری در کودکان
۷. بررسی میزان بروز اختلال رشد و نمو ناشی از کم کاری مادرزادی تیروئید در شیرخواران به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی
۸. بررسی میزان شیوع اختلال رشد و نمو ناشی از کم کاری مادرزادی تیروئید در شیرخواران به تفکیک سن، جنس و منطقه جغرافیایی
۹. تعیین میزان هزینه های اقتصادی ناشی از نگهداری و درمان عوارض بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید در مقایسه با قبل از اجرای برنامه در مناطق مختلف کشور
۱۰. ارزیابی امید به زندگی و محاسبه DALLY در بیماران مبتلا به بیماری CH
۱۱. میزان حساسیت و اختصاصی بودن آزمایشات مربوط به کم کاری مادرزادی تیروئید به تفکیک استانها

دستورالعمل آموزش "بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان"

در آموزش "بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان" سه گروه هدف وجود دارند:

۱. والدین و خانواده بیماران مبتلا به بیماری CH و افزایش

گذرای TSH

۲. پرسنل بهداشتی-درمانی

۳. جامعه

هدف آموزش درگروههای فوق، افزایش آگاهی های لازم در مورد بیماری و عوارض آن برای کنترل بهتر بیماری در جهت رسیدن به اهداف برنامه کشوری غربالگری بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان است.

۱- آموزش والدین و خانواده بیماران

آموزش اساس درمان کلیه بیماریهای مزمن است. هدف از این آموزش کمک به والدین و خانواده بیماران برای درک "بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان" و وضعیت نوزادانشان برای کنترل دقیق و مناسب آن بیماری بدون تاثیر منفی بر زندگی بیمار و خانواده وی و بالطبع بر اجتماع.

آموزش عموم مردم قسمتی از هر برنامه کشوری است. این آموزش باید بر پیشگیری اولیه، ثانویه و ثالثیه متمرکز باشد.

نکته مهم در اولین قدم، ارزیابی وضعیت روحی- روانی والدین و خانواده نوزاد در برخورد با بیماری و بررسی میزان آگاهی آنها از بیماری مذکور است. با کسب آگاهی بیشتر از میزان اضطراب آنها کاسته شده و زمینه همکاری موثر آنان با پزشک معالج در جهت کنترل دقیق و مناسب بیماری فراهم خواهد آمد.

خانواده هر نوزاد مبتلا، باید بطور مستقل و با توجه به نیازهای ویژه شان در امر فراگیری در نظر گرفته شوند. لذا باید آموزش هر خانواده بر اساس ویژگیها و خصوصیات فردی و فرهنگی و سطح سواد آنها طراحی شود و همه خانواده ها و والدین باید از آموزش صحیح بهره گیرند.

حتوای برنامه آموزشی

- اطلاعات اولیه و ضروری در مورد اتیولوژی بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان شامل طبیعت بیماری، تظاهر بالینی آن، تشخیص و عوارض آن
- تبیین عدم ارتباط روش زندگی والدین در طول بارداری با عوامل بروز بیماری، برای جلوگیری از احساس گناه نمودن والدین در بیمار کردن فرزندشان
- تاکید فراوان بر اثرات مثبت و غیر قابل انکار درمان سریع و صحیح در جلوگیری از عقب افتادگی ذهنی در نوزاد مبتلا
- تبیین اهداف درمانی برای والدین
- توصیه های لازم حین درمان درباره تغذیه کودک و استفاده از دیگر داروها
- توصیه اکید برای انجام مکرر آزمایشهای لازم در جهت مراقبت بهتر نوزاد مبتلا
- تاکید بر مراجعه منظم به پزشک معالج
- بیان پیشگیری و درمان از عوارض بیماری به زبان ساده
- آموزش دستیابی بهتر به امکانات حمایتی، آموزشی و بهداشتی لازم

روشهای آموزشی

- آموزش فردی (Face to Face) خانواده بیمار توسط پزشک، پرستار، کاردان و بهورز
- آموزش گروهی، که باعث آشنایی والدین و خانواده ها با یکدیگر و تبادل تجربیات می شود.

مواد آموزشی

کتابچه، پمفلت، پوستر، فیلم که باید بر اساس وضعیت و عادات و نیازهای هر منطقه تهیه شوند. بهتر است که تبادل مواد آموزشی تهیه شده در نقاط مختلف کشور و ستاد مرکزی (مرکز مدیریت بیماریها) تشویق شود.

۲- آموزش پرسنل بهداشتی- درمانی

بعنوان پایه برنامه آموزشی، باید تمام مجریان مراقبت بهداشتی و درمانی آموزش مناسب و ببینند. این آموزش علاوه بر درک بیماری و مراقبت از آن باید شامل توصیه ها و آموزش روشهای آموزشی هم باشد. **تذکر:** وظایف آموزشی در هر سطح در متون آموزشی مربوطه آورده است.

برنامه آموزشی مجریان برنامه کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان

۱- گروه هدف: بهورزان

روش آموزش:

سخنرانی، کارگاه، بحث گروهی، کار عملی، مطالعه شخصی

مدت: یک روز

مدرسين:

- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریها
- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریهای غیر واگیر
- کاردان مبارزه با بیماریها
- مربی بهورزی
- پزشک عمومی مرکز بهداشتی درمانی

عناوین آموزشی:

- اهداف برنامه و وظایف سطوح مختلف در اجرای برنامه و فلو

چارت

- اهمیت بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان و عوارض آنها
- شناخت بیماری و دستورالعمل غربالگری و نحوه پرکردن فرمهای مربوطه
- راههای پیشگیری و درمان
- نحوه پیگیری و ارجاع
- نحوه نمونه گیری از پاشنه پای نوزاد (در مناطقی که خونگیری وظیفه بهورز است)
- نحوه اندازه گیری قد، وزن و پایش رشد در نوزاد و شیرخوار با استفاده از نمودار
- روشهای پایش و مراقبتهای پرستاری
- نحوه ثبت اطلاعات و ارسال آنها

وسایل کمک آموزشی:

- متن آموزشی برای بهورزان
- دستورالعملهای اجرایی
- تخته نمایش
- اسلایدهای آموزشی (در صورت موجود بودن)
- ماکت انسان
- ترانس پرئسی و اورهد
- فیلتر مخصوص نمونه گیری، لانست، و دیگر وسایل لازم
- نمودار پایش رشد در کودکان
- ترازو، قد سنج
- فرمها و دفاتر ثبت اطلاعات

۲- گروه هدف: کاردانان و کارشناسان بهداشتی و مامایی

روش آموزش:

سخنرانی، کارگاه، بحث گروهی، کار عملی، مطالعه شخصی

مدت: یک روز

مدرسین:

- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریها
- معاون بهداشتی
- پزشک هماهنگ کننده علمی- اجرایی طرح در دانشگاه
- پزشک عمومی

- کارشناس پرستاری

عناوین آموزشی:

- اهداف برنامه، استراتژی و فعالیتهای
- وظایف سطوح مختلف در اجرای طرح و فلوجارت اجرایی
- دستورالعمل و نحوه پرکردن فرمها
- شناخت بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان و عوارض آنها
- راههای پیشگیری و درمان
- نحوه پیگیری و ارجاع
- نحوه نمونه گیری از پاشنه پای نوزاد (در مناطقی که کاردان وظیفه نمونه گیری را بعهده دارد).
- نحوه اندازه گیری قدم، وزن و پایش رشد در نوزاد و شیر خوار با استفاده از نمودار پایش رشد
- روشهای پایش و مراقبتهای پرستاری
- نحوه ثبت اطلاعات و ارسال آنها

وسایل کمک آموزشی:

- متن آموزشی بیماری کم کاری تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان
- دستورالعملها و شرح وظایف سطوح مختلف
- برنامه کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان
- فرمها و دفاتر ثبت اطلاعات
- ماکت انسان
- ترانس پرانسی و اورهد
- نمودار پایش رشد در کودکان
- ترازو، قد سنج
- اسلایدهای آموزشی (در صورت موجود بودن)
- تخته نمایش
- فیلتر مخصوص، لانست، و دیگر وسایل لازم

۳- گروه هدف: پزشکان عمومی مراکز بهداشتی- درمانی

روش آموزش:

سخنرانی، کارگاه، بحث گروهی، کار عملی، مطالعه شخصی

مدت: یک روز

مدرسین:

- معاون بهداشتی
- پزشک هماهنگ کننده علمی- اجرایی برنامه در دانشگاه
- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریهای غیر واگیر
- کارشناس پرستاری
- متخصصین غدد، کودکان، و ...

عناوین آموزشی:

- اهداف برنامه، استراتژی و فعالیتهای
- وظایف سطوح مختلف در اجرای برنامه و فلوچارت اجرایی و هماهنگی بین آنها
- اهمیت بیماری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان و عوارض آنها
- اهداف و معیارهای تشخیصی مصوب کمیته علمی
- نحوه و دستورالعمل تشخیص بیماران و ارجاع آنها
- پروتکل درمانی و دستورالعمل های ارزیابی درمان و عوارض ناشی از بیمار
- شناسایی روشهای پیشگیری از بیماری
- دستورالعمل پیگیری، ارجاع، و مراقبت از بیماران
- نحوه اندازه گیری قدم، وزن و پایش رشد در نوزاد و شیر خوار با استفاده از نمودار پایش رشد
- روشهای پایش
- برخورد عملی با بیماران و بازدید از بخشها و درمانگاه های آموزشی
- اطلاعات مربوط به خدمات حمایتی و تخصصی در سطوح شهرستان و استان
- اهمیت ارائه پس خوراند به سطح پایینتر و ارسال اطلاعات صحیح و منظم به سطوح جمع آوری کننده اطلاعات

وسایل کمک آموزشی:

- متن آموزشی بیماری کم کاری تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان برای پزشکان
- دستورالعمل های تشخیص، درمان و ارزیابی عوارض

- برنامه کشوری غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید و افزایش گذرای TSH در نوزادان
- فرمها و دفاتر ثبت اطلاعات
- ترانس پرانسی, اورهد, فیلم, تلویزیون و اسلاید
- نمودارپایش رشد در کودکان

۴- گروه هدف: پزشکان عمومی و متخصصین کودکان شاغل در بخش دولتی و خصوصی روش آموزش:

- سخنرانی, دوره های بازآموزی
- کارگاه آموزشی

مدت: یک روز

مدرسین:

- معاون بهداشتی
- پزشک هماهنگ کننده علمی- اجرایی برنامه در دانشگاه (Focal Point)

- متخصصین غدد, کودکان و نوزادان و ...

عناوین آموزشی:

- مطالب آموزشی مربوط به پزشکان در سطح بالاتر و تخصصی تر
- پیگیری و برخورد عملی با بیماران
- اطلاعات مربوط به خدمات حمایتی و تخصصی در سطوح شهرستان و استان

- اهمیت ارائه پس خوراند و ارسال اطلاعات صحیح و منظم به سطوح جمع آوری کننده اطلاعات

وسایل کمک آموزشی:

- متن آموزشی برای پزشکان
- فرمها و دفاتر ثبت اطلاعات
- ویدئو پروژکتور, ترانس پرانسی, اورهد, فیلم و تلویزیون
- نمودارپایش رشد در کودکان
- اسلایدهای آموزشی (در صورت موجود بودن)

- فیلتر مخصوص، لانست و دیگر وسایل لازم

ه-گروه هدف: کارشناس آزمایشگاه:

روش آموزش:

- سخنرانی، کارگاه، بحث گروهی، کار عملی، مطالعه شخصی

مدت: یک روز

مدرسین:

- اساتید دانشگاه و کارشناسان آزمایشگاه رفرانس

عناوین آموزشی:

- انجام آزمایشات مربوط به برنامه

- آشنایی با کیت‌های مورد تایید برنامه

- انجام کار عملی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز و اخذ

گواهینامه

وسایل کمک آموزشی:

- متن آموزشی برای کاردان و کارشناس آزمایشگاه

- اسلایدهای آموزشی (در صورت موجود بودن)

- فیلتر مخصوص

تذکر: آشنایی با برنامه و آموزش معاونین درمان، بهداشتی، مسئولین

مبارزه با بیماریها و مسئول مبارزه با بیماریهای غیر واگیر به صورت

ستادی انجام می‌گیرد.

متون آموزشی، شرح وظایف و دستورالعمل اجرایی

- ۱- بهورز (خانه بهداشت)
- ۲- کاردان (بهداشتی و مامایی)
- ۳- پزشکان

مجموعه فرمها و دستورالعمل تکمیل آنها

منابع:

۱. Brook CGD. The consequences of congenital hypothyroidism. Clin Endocrinol ۱۹۹۵; ۴۲: ۴۳۱-۲.
۲. Delange F. Neonatal screening for congenital hypothyroidism: results and perspectives. Horm Res ۱۹۹۷; ۴۸: ۵۱-۶۱.
۳. Fisher DA, Dussault JH, Foley TP Jr, Klein AH, LaFranchi S, Larson PR, et al. screening for congenital hypothyroidism: results of screening one million North American infants. J Pediatr ۱۹۷۹; ۹۴: ۷۰۰-۵.

-
-
۴. Dussault JH. The anecdotal history of screening for congenital hypothyroidism. *J Clin Endocrinol Metab* ۱۹۹۹; ۸۴: ۴۳۳۲-۴.
 ۵. Brown RS. The thyroid gland. In: Brook CGD, Hindmarsh PC, editors. *Clinical pediatric endocrinology*, ۴th ed. Oxford:Blackwell Science; ۲۰۰۱:pp.۲۸۸-۳۲۰.
 ۶. Yordam N, Calikoglu AS, Hatun S, Kandemir N, Oguz H, Tezic T, et al. Screening for congenital hypothyroidism in Turkey. *Eur J Pediatr* ۱۹۹۵; ۱۵۴: ۶۱۴-۶.
 ۷. Sack J, Feldman I, Kaiserman I. Congenital hypothyroidism screening in the West Bank: a test case for screening in developing regions. *Horm. Res* ۱۹۹۸; ۵۰: ۱۵۱-۴.
 ۸. Elbualy M, Bold A, De Silva V, Gibbons U. Congenital hypothyroid screening: the Oman experience. *J. Trop. Pediatr.* ۱۹۹۸, ۴۴: ۸۱-۳.
 ۹. Vela M, Gamboa S, Loera-Luna A, Aguirre BE, Perez-Palacios G, Velazquez A. Neonatal screening for congenital hypothyroidism in Mexico: experience, obstacles, and strategies. *J Med Screen* ۱۹۹۹; ۶: ۷۷-۹.
 ۱۰. عزیزی فریدون ، اولادبی بلقیس ، نفرآبادی ماه طلعت ، حاجی پور رامبد. غربالگری برای شناسایی کم کاری مادرزادی تیروئید در تهران: اثر کمبود ید در افزایش گذرای TSH در نوزادان. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی ، سال ۱۸ ، شماره ۱ ، صفحات ۳۸-۳۴ ، ۱۳۷۳.
 ۱۱. Karamizadeh Z, Amirhakimi GH. Incidence of congenital hypothyroidism in Fars Province, Iran. *Irn J Med Sci* ۱۹۹۲; ۱۷: ۷۸-۸۰.
 ۱۲. Hashemipoor
 ۱۳. Ordoorkhani A, Mirmiran P, Hedayati M, Hajipour R, Azizi F. An interim report of the pilot study of screening for congenital hypothyroidism in Tehran and Damavand using cord blood spot samples. *Eur J Pediatr* ۲۰۰۳; ۱۶۲: ۲۰۲-۳.
 ۱۴. Ordoorkhani A, Mirmiran P, Najafi R, Hedayati M, Azizi F. Congenital hypothyroidism in Iran. *Indian J Pediatr* ۲۰۰۳; ۷۰: ۶۲۵-۸.
 ۱۵. Toublanc JE. Comparison of epidemiological data on congenital hypothyroidism in Europe with those of other parts in the world. *Horm Res* ۱۹۹۲; ۳۸: ۲۳۰-۵.
 ۱۶. Klett M. Epidemiology of congenital hypothyroidism. *Exp Clin Endocrinol diabetes* ۱۹۹۷; ۱۰۵ (Suppl ۴): ۱۹-۲۳.
 ۱۷. اردوخانی آرش ، میرمیران پروین ، هدایتی مهدی ، حاجی پور رامبد ، عزیزی فریدون. غربالگری کمکاری مادرزادی

تیروئید در تهران و دماوند: گزارشی از یافته های توصیفی و اتیولوژیک.

مجله غدد درون ریز و متابولیسم ایران. ، سال چهارم ، شماره ۳ ، صفحات ۱۶۰-۱۵۳ ، ۱۳۸۱.

۱۸.Layde PE, Allemen Von SD, Oakely GP. Congenital hypothyroidism control programme: cost-benefit analysis. JAMA ۱۹۷۹; ۲۴۱: ۲۲۹۰-۲.

۱۹.Barden HS, Kessel R. The cost and benefits of screening for congenital hypothyroidism in Wisconsin, USA. Soc Biol ۱۹۸۴; ۳۱: ۱-۱۷.

۲۰.La Franchi S. Hypothyroidism, congenital and acquired. In: Kaplan SA, editor. Clinical pediatric and adolescent endocrinology. Philadelphia: W.B.Saunders Company; ۱۹۸۲.pp.۸۲-۹۵.

۲۱.Newborn screening for congenital disorders. In: Health Children: Investing in the Future. Pub. No / OTA-H-۳۴۵, ۱۹۸۸;pp. ۱۰۳-۱۱۶.

۲۲.Leutwyler K. The price of prevention. Sci Am ۱۹۹۵; ۱۰(۴): ۱۲۲-۹.

۲۳.American Academy of Pediatrics, Committee on Genetics, Newborn Screening Fact Sheets. Pediatrics ۱۹۸۹; ۸۳: ۴۴۹-۶۴.

۲۴.Hannon H, Therrell B. Guidelines on the prevention and control of congenital hypothyroidism. WHO/HDP/CON.HYPO/GL/۹۰.۴, ۱۹۹۱

۲۵.Laberge C. Cost-benefit evaluation of neonatal thyroid screening: The Quebec Experience ۱۹۷۳-۱۹۸۲. In: Dussault JH, editor. Congenital Hypothyroidism. New York: Dekker, ۱۹۸۳;pp.۲۰۹-۱۱۶.

۲۶.Schmidt BJ. Problems in the initiation of a newborn screening programme in developing countries. In: Advances in neonatal screening. Therrell BL Jr, ed. Elsevier Science Publishers: New York, ۱۹۸۷.pp.۴۴۹-۵۲.

۲۷. اردوخانی آرش ، مهدوی هزاوه علیرضا ، نوروزی نژاد عباس ، دلاوری علیرضا ، عزیزی فریدون. برآورد هزینه غربالگری و درمان هیپوتیروئیدی نوزادان و بار مالی کودکان کم توان ذهنی در تهران بمدت ۲۰ سال (تخمین نسبت سود به هزینه). گزارش داخلی مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم و مرکز مدیریت بیماری ها. تابستان ۱۳۸۲.

۲۸.Hung W. Thyroid disorders of infancy and childhood. In: Becker KL, editor. Principles and practice of endocrinology and metabolism. ۳rd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; ۲۰۰۱. P. ۴۶۲-۷۱.

۲۹. La Franchi S. Disorders of the thyroid gland. In: Behrman RE, Kliegman RM, Jenson HB, editors. Nelson Textbook of pediatrics, ۱۶th ed. Philadelphia: W. B. Saunders; ۲۰۰۰. pp. ۱۶۹۶-۱۷۰۳.
۳۰. Foley TP Jr. Congenital hypothyroidism. In: Braverman LE, Utiger RD, editors. Werner and Ingbar's The Thyroid. A fundamental and clinical text. ۸th ed. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins; ۲۰۰۰. pp. ۹۷۷-۸۳.
۳۱. Delange F, Fisher DA. The thyroid gland. In Brook CGD, ed. Clinical paediatric endocrinology, ۳rd ed. Oxford: Blackwell Science, ۱۹۹۵: ۳۹۷-۴۳۳.
۳۲. Dunn JT. Iodine deficiency: consequences and prevention. Thyroid Today ۱۹۹۷; ۲۰: ۱-۹.
۳۳. Boyages SC. Clinical review ۴۹: Iodine deficiency disorders. J Clin Endocrinol Metab ۱۹۹۳; ۷۷: ۵۸۷-۹۱.
۳۴. Boyages SC, Halpern JP. Endemic cretinism: towards a unifying hypothesis. Thyroid ۱۹۹۳; ۳: ۵۹-۶۹.
۳۵. ۳۴- Delange F. Screening for congenital hypothyroidism used as an indicator of the degree of iodine deficiency and of its control. Thyroid ۱۹۹۸; ۸: ۱۱۸۵-۹۲.
۳۶. Rose SR. Thyroid disorders. In: Fanaroff AA, Martin RJ, editors. Neonatal-perinatal medicine. Diseases of the fetus and infant, ۷th ed. St. Louis: Mosby; ۲۰۰۲. pp. ۱۳۹۲-۱۴۶۷.
۳۷. Burrow GN, Fisher DA, Larsen PR. Maternal and fetal thyroid function. N Engl J Med ۱۹۹۴; ۳۳۱: ۱۰۷۲-۸.
۳۸. Brown RS, Bellisario RL, Botero D, Fournier L, Abrams CA, Cowger ML, et al. Incidence of transient congenital hypothyroidism due to maternal thyrotropin receptor-blocking antibodies in over one million babies. J Clin Endocrinol Metab ۱۹۹۶; ۸۱: ۱۱۴۷-۵۱
۳۹. La Franchi S. Congenital hypothyroidism: etiologies, diagnosis and management. Thyroid ۱۹۹۹; ۹: ۷۳۵-۴۰
۴۰. Fisher DA. Disorders of the thyroid in the newborn and infant. In: Sperling MA, editor. Pediatric endocrinology. ۲nd ed. Philadelphia: Saunders; ۲۰۰۲. pp. ۱۶۱-۸۵.
۴۱. Fisher DA. Congenital hypothyroidism. In: Hennemann G, Krenning EP, editors. Thyroid international. Darmstadt: Merck KGaA; ۲۰۰۲. p. ۱-۱۲.

-
-
۴۲. Nussbaum RL, McInnes RR, Willard HF. Thompson & Thompson, Genetics in Medicine. ۶th ed. Philadelphia: W.B. Saunders Company; ۲۰۰۱.
 ۴۳. Yordam N, Calikoglu AS, Hatun S, Kandemir N, Oguz H, Tezic T, et al. Screening for congenital hypothyroidism in Turkey. Eur J Pediatr ۱۹۹۵; ۱۵۴: ۶۱۴-۶.
 ۴۴. Hall SK, Hutchesson ACJ, Kirk JM. Congenital hypothyroidism, seasonality and consanguinity in the West Midlands, England. Acta Paediatr ۱۹۹۹; ۸۸: ۲۱۲-۵.
 ۴۵. Jacobsen BB, Brabdt NJ. Congenital hypothyroidism in Denmark: incidences, types of thyroid disorders and age at onset of therapy in children ۱۹۷۰-۱۹۷۵. Arch Dis Child ۱۹۸۱; ۵۶: ۱۳۴-۶.
 ۴۶. Alm J, Hagenfeldt L, Larsson A, Lundberg K. Incidence of congenital hypothyroidism: retrospective study of neonatal laboratory screening versus clinical symptoms as indicators leading to diagnosis. Br Med J ۱۹۸۴; ۲۸۹: ۱۱۷۱-۵.
 ۴۷. Dussault JH. Screening for congenital hypothyroidism. Clin Obstetr Gyn ۱۹۹۷; ۴۰: ۱۱۷-۲۳.
 ۴۸. Foley TP Jr. Congenital hypothyroidism. In: Braverman LE, Utiger RD, editors. Werner and Ingbar's, The Thyroid, ۷th ed. Philadelphia: Lippincott-Raven; ۱۹۹۶. pp. ۹۸۸-۹۴.
 ۴۹. Food and Nutrition Board. Committee on Dietary Allowances. US National Research Council. Iodine. In: Recommended dietary allowances, ۱۰th ed. Washington DC: National Academy Press Publishers; ۱۹۸۹.
 ۵۰. Delange F. Requirements of iodine in humans. In: Delange F, Dunn JT, Glinoe D, editors. Iodine deficiency in Europe. A continuing concern. New York: Plenum Press; ۱۹۹۳. pp. ۱-۴۹۱.
 ۵۱. Delange FM, Ermans AM. Iodine deficiency. In: Braverman LE, Utiger RD, editors. Werner and Ingbar's. The Thyroid, ۷th ed. Philadelphia: Lippincott-Raven; ۱۹۹۶. pp. ۲۹۶-۳۱۶.
 ۵۲. Stanbury JB, Hetzel BS. Endemic goiter and cretinism: iodine nutrition in health and disease. New York: John Wiley & Sons; ۱۹۸۰. pp. ۱-۶۰۶.
 ۵۳. Hetzel BS, Pandav CS. S.O.S. for a billion. The conquest of iodine deficiency disorders, ۷th ed. Delhi: Oxford University Press; ۱۹۹۷. pp. ۱-۵۵.
 ۵۴. Dussault JH. Neonatal screening and congenital hypothyroidism. In: Braverman LE, Utiger RD, editors. Werner and Ingbar's. The Thyroid. ۶th ed. Philadelphia: J.B. Lippincott Company; ۱۹۹۱. pp. ۱۲۱۹-۲۸.

۵۵. Congenital hypothyroidism and hearing loss. Washington State Department of Health. <http://www.doh.wa.gov/phl/newborn/hearing.htm>
۵۶. Fisher DA, Polk DH. Development of the thyroid. *Bailliers Clin Endocrinol Metab* ۱۹۸۹; ۳: ۶۲۷-۵۷.
۵۷. Dussault JH, Coulombe P, Laberge C, Letarde J, Guyda H, Khoury K. Preliminary report on a mass screening for neonatal hypothyroidism. *J Pediatr* ۱۹۷۵; ۸۶: ۶۷۰-۹.
۵۸. Hulse JA. Outcome for congenital hypothyroidism. *Arch Dis Child* ۱۹۸۴; ۵۹: ۲۳-۳۰.
۵۹. Boyages SC. Iodine deficiency disorders. *J Clin Endocrinol Metab* ۱۹۹۳; ۷۷: ۵۸۷-۹۱.
۶۰. Azizi F, Sheikholeslam R, Hedayati M, Mirmiran P, Malekafzali H, Kimiagar M, et al. Sustainable control of iodine deficiency in Iran: beneficial results of the implementation of mandatory law on salt iodization. *J Endocrinol Invest* ۲۰۰۲; ۲۵: ۴۰۹-۱۳.
۶۱. Regional meeting for the promotion of iodized salt in the Eastern Mediterranean, Middle East and North African Region, Dubai, United Arab Emirates, ۱۰-۲۱ April ۲۰۰۰.
۶۲. Fisher DA. Effectiveness of newborn screening programs for congenital hypothyroidism: prevalence of missed cases. *Pediatr Clin North Am* ۱۹۸۷; ۳۴: ۸۸۱-۹۰.
۶۳. Delange F, deVijlder JJ, Morreale de Escobar G. Significance of early diagnostic data in congenital hypothyroidism: report of the Subcommittee on Neonatal Hypothyroidism of the European Thyroid Association. In: Delange F, Fisher DA, Glinioer D, editors. *Research in congenital hypothyroidism*. New York: Plenum Press; ۱۹۸۹. pp. ۲۲۵-۳۴.
۶۴. Brown RS, Demmer LA. The etiology of thyroid dysgenesis-still an enigma after all these years [editorial]. *J Clin Endocrinol Metab* ۲۰۰۲; ۸۷: ۴۰۶۹-۷۱.
۶۵. Kopp P. Perspective: genetic defects in the etiology of congenital hypothyroidism. *Endocrinology* ۲۰۰۲; ۱۴۳: ۲۰۱۹-۲۴.
۶۶. Moreno JC, Bikker H, Kempers JE, van Trotsenburg P, Baas F, Vulsma T, de Vijlder JJM, Ris-Stalpers C. Inactivation mutations in the gene for thyroid oxidase ۲ (THOX۲) and congenital hypothyroidism. *N Engl J Med* ۲۰۰۲; ۳۴۷: ۹۵-۱۰۲.
۶۷. Lever EG, Medeiros-Neto GA, DeGroot LJ. Inherited disorders of thyroid metabolism. *Endocr Rev* ۱۹۸۳; ۴: ۲۳۱-۳۹.
۶۸. Fisher DA. The thyroid gland. In: Brook CGD, editor. *Clinical pediatric endocrinology*, ۲nd ed. Oxford: Blackwell Science Publications; ۱۹۸۹. pp. ۳۰۹-۳۷.

۶۹. de Vijlder JJM, Vulsma T. Hereditary metabolic disorders causing hypothyroidism. In: Braverman LE, Utiger RD, eds. The Thyroid, A fundamental and clinical text, ۸th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; ۲۰۰۰. pp. ۷۳۳-۴۲.
۷۰. Pannain S, Weiss RE, Jackson CE, Dian D, Beck JC, Sheffield VC, Cox N, Refetoff S. Two different mutations in the thyroid peroxidase gene of a large inbred Amish kindred: power and limits of homozygosity mapping. J Clin Endocrinol Metab ۱۹۹۹; ۸۴: ۱۰۶۱-۷۱.
۷۱. Mederos-Neto G, Stanbury JB. Inherited disorders of the thyroid system. Boca Raton: CRC; ۱۹۹۴. pp. ۱-۲۱۸.
۷۲. Refetoff S. Resistance to thyroid hormone. In: Braverman Le, Utiger RD, eds. The Thyroid, A fundamental and clinical text. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, ۲۰۰۰. pp. ۱۰۲۸-۴۳.
۷۳. Dussault JH, Walker P. Congenital hypothyroidism. New York: Marcel Dekker. ۱۹۹۳; pp. ۱-۴۷۳.
۷۴. Miyai K. Defects in hypothalamic-pituitary function. In: Delange F, Fisher D, Malvaux P, editors. Pediatric thyroidology. Basel: Karger AG; ۱۹۸۵. pp. ۱۴۳-۵۳.
۷۵. Calaciura F, Mendorla G, Distefano M, Castorina S, Fazio T, Motta RM, Sava L, Delange F, Vigneri R. Childhood IQ measurements in infants with transient congenital hypothyroidism. Clin Endocrinol (Oxf) ۱۹۹۵; ۴۳: ۴۷۳-۷.
۷۶. اردوخانی آرش، میرسعید قاضی علی اصغر، حاجی پور رامبد، میرمیران پروین، هدایتی مهدی، عزیزی فریدون. غربالگری کم کاری مادرزادی تیروئید: مقایسه نتایج قبل و پس از اصلاح کمبود ید. مجله غدد درون ریز و متابولیسم ایران. سال دوم، شماره ۲، صفحات ۹۳-۹۸، ۱۳۷۹.
۷۷. Desai MP, Colaco MP, Ajgaonkar AR, Mahadik CV, Vas FE, Rege C, et al. Neonatal screening for congenital hypothyroidism in a developing country: problems and strategies. Indian J Pediatr ۱۹۸۷; ۵۴: ۵۷۱-۸۱.
۷۸. Porterfield SP, Hendrich CE. The role of thyroid hormones in prenatal and neonatal neurological development-Current Perspectives. Endocr Rev ۱۹۹۳; ۱۴: ۹۴-۱۰۶.
۷۹. Bernal J, Nunez J. Thyroid hormones and brain development. Eur J Endocrinol ۱۹۹۵; ۱۳۳: ۳۹۰-۸.
۸۰. Volpe JJ. Neurology of the newborn. ۳rd ed. Philadelphia: Saunders. ۱۹۹۷.

۸۱. Bongers-Schokking JJ, Koot HM, Wiersma D, Verkerk PH, de Muinck Keizer-Schrama SM. Influence of timing and dose of thyroid hormone replacement on development in infants with congenital hypothyroidism. *J Pediatr* ۲۰۰۰; ۱۳۶: ۲۹۲-۷
۸۲. American Academy of Pediatrics AAP Section on Endocrinology and Committee on Genetics, and American Thyroid Association Committee on Public Health: Newborn screening for congenital hypothyroidism: recommended guidelines (RE۹۳۱۶). *Pediatrics* ۱۹۹۳; ۹۱: ۱۲۰۳-۹.
۸۳. Gruters A, Delange F, Giovannelli G, Klett M, Rochiccioli P, Torresani T, et al. Guidelines for neonatal screening programmes for congenital hypothyroidism. Working group on congenital hypothyroidism of the European Society for Paediatric Endocrinology. *Eur J Pediatr* ۱۹۹۳; ۱۵۲: ۹۷۴-۵.
۸۴. Mahachoklertwattana P, Phuapradit W, Siripoonya P, Charoenpol O, Thuvasethakul P, Rajatanavin R. Five-year thyrotropin screening for congenital hypothyroidism in Ramathibodi Hospital. *J Med Assoc Thai* ۱۹۹۹; ۸۲ Suppl ۱: S۲۷-۳۲.
۸۵. Majeed-Saidan MA, Joyce B, Khan M, Hamam HD. Congenital hypothyroidism: the Riyadh Military Hospital experience. *Clin Endocrinol (Oxf)*. ۱۹۹۳; ۳۸: ۱۹۱-۵.
۸۶. اردوخانی آرش ، میرمیران پروین ، محرم زاده مسعود ، هدایتی مهدی ، محرابی یدا... ، عزیززی فریدون. بررسی تغییرات فصلی هیپوتیروئیدی و میزان فراخوان در نوزادان. مجله غدد درون ریز و متابولیسم ایران. سال چهارم ، شماره ۴ ، صفحات ۲۴۷-۲۴۳ ، ۱۳۸۱.
۸۷. Walfish PG. Cord vs. heel blood screening for neonatal hypothyroidism. In: Medeiros-Neto G, Maciel RMB, Halpern A, editors. Iodine deficiency disorders and congenital hypothyroidism. Proceedings of a Satellite Meeting held in conjunction with ۹th International Thyroid Congress; ۱۹۸۵ Aug ۳۰-۳۱; Sao Paulo, Brazil. Sao Paulo: Ache Laboratorios Farmaceuticos. ۱۹۸۶. pp. ۱۹۵-۲۰۲.
۸۸. American Academy of Pediatrics. Committee on Genetics. Newborn screening fact sheets (RE۹۶۳۲). *Pediatrics* ۱۹۹۶; ۹۸: ۴۷۳-۵۰۱.
۸۹. Komianou F, Makaronis G, Lambadaridis J, Sarafidou E, Vrachni F, Mengreli C, Pantelakis S. Psychomotor development in congenital hypothyroidism. The Greek screening programme. *Eur J Pediatr* ۱۹۸۸; ۱۴۷: ۲۷۵-۸.
۹۰. Grant DB, Smith I. Survey of neonatal screening for primary hypothyroidism in England, Wales, and Northern Ireland ۱۹۸۲-۴. *Br Med J (Clin Res Ed)* ۱۹۸۸; ۲۹۶: ۱۳۵۵-۸.

۹۱. Sack J, Feldman I, Kaiserman I. Congenital hypothyroidism screening in the West Bank: A test case for screening in developing regions. *Horm Res* ۱۹۹۸;۵۰:۱۵۱-۱۵۴.
۹۲. Chanoine JP, Boulvain M, Bourdoux P, et al. Increased recall rate at screening for congenital hypothyroidism in breastfed infants born to iodine overloaded mothers. *Arch Dis Child* ۱۹۸۸, ۶۳:۱۲۰۷-۱۰.
۹۳. Chanoine JP, Bourdoux P, Pardou A, Delange F. Iodinated skin disinfectants in mothers at delivery and impairment of thyroid function in their breastfed infants. In: Medeiros-Neto GA, Gaitan E, eds. *Frontiers in thyroidology*. Plenum Press:New York; ۱۹۸۶.pp.۱۰۵۵-۶۰.
۹۴. Chanoine JP, Pardou A, Bourdoux P, Delange F. Withdrawal of iodinated disinfectants at delivery decreases the recall rate at neonatal screening for congenital hypothyroidism. *Arch Dis Child* ۱۹۸۸; ۶۳:۱۲۹۷-۸.
۹۵. Ordoorkhani A, Mirmiran P, Najafi R, Azizi F. An assessment of the mode of delivery and povidone-iodine disinfection at delivery on cord blood spot thyrotropin levels. *Proceedings of the ۱۲th Congress of the Asean Federation of Endocrine Societies-the ۷th Asia and Oceania Thyroid Association Congress*, ۳۰ November-۴ December ۲۰۰۳, Singapore.
۹۶. American Academy of Pediatrics. Committee on Genetics. Issues in newborn screening (RE۹۲۴۳). *Pediatrics* ۱۹۹۲;۸۹:۳۴۵-۹.
۹۷. Waite KV, Maberly GF, Eastman CJ. Storage conditions and stability of thyrotropin and thyroid hormones on filter paper. *Clin Chem* ۱۹۸۷;۳۳:۸۵۳-۵.

